TÜRK SOLU

1 NİSAN 19..
FİATI 125 KURUŞ
YIL: 2 SAYI

72

Regis Debray Cezaevinden Yazdı!

NATO BİR SAVAŞ TUZAĞIDIR

Culuk köyü halkı ağalara başkaldırdı...

Biz Haymana ilçesi, Culuk köyü halkındanız. Köyümüz de Yüzbaşıoğlu diye tanınan üç ağa var. (Bu üçe de akraba).

Bu ağaların elinde 30000 (otuzbin) dönümden fazla toprak var. Ektikleri hazine toprağı yalnızca 6.000 dönümden fazladır. Bunlar bu kadar toprağı nereden, nasıl almışlar?

İşte biz de bu soruyu aydınlığa kavuşturmuş bulunuyoruz. Şöyle olmuş, bu toprakları tekellerine geçirmeleri: İstiklâl savaşından kaçmışlar. Nasıl kaçmışlar derseniz? Daha önceleri (Balkan Savaşı ve I. Dünya savaşı sıralarında) köyün muharlığını ele geçirmişler. Böylece askere alınacak kimseler bunların taktirinden geçmeye başlamış.

Durum bu olunca başlamışlar toprak işgal etmeye. Ölenin toprağını almışlar Böylece savaşta şehit olanların mirası (!) bunlara kalmış. Daha sonraları işi ilerletince; köylülerden çoğunun toprağını yok pahasına, kimininkini de ekmek parasına satın almışlar. 1940-50 arasında köyün diktatörü bunlar. 1958 de ellerindeki toprakların sahte taposunu çıkarmışlar.

Şimdi şu basit gerçeği, cahil dedikleri bizler bile seziyoruz: Savaşa gidenler, bu toprakları kurtaranlar biz emekçiler, topraklara sahip olanlar üç ağa.

Anayasanın 37. Maddesi ne diyor; öyle ise bu hükûmet bize neden toprak dağıtmıyor? Dağıtılacak toprak yok diye, bağıran Başbakana da sesleniyoruz.

Kimse kimsenin malını alamaz diyor, sayın Başbakan. Öyle ise ağa neden hazinenin yani toplumun malını alıyor. Anayasanın 36. Maddesine aykırı değil mi bunlar?

Ağa gücünün yetiğine de zulüm yapıyor. Karakol bunların elinde, yalnızca köyümüzün muhtarı ve köyün idare kurulu bizden.

Biz bu yazdıklarımızı imzalarımızla da tasdik ediyoruz. İmzalarımız aşağıya çıkarılmıştır:

Sizden şimdi şunu rica ediyoruz: Bu durumu Hükûmete ve Türk Halkına duyurun. Hepimiz Halka uzanan ellerinizi sıkarız.

Kadir Tiryaki, Adil Özyiğit, İsmail Zahman, Fuat Aşıcı, Tefik Özen, Muhlis Holozlu, Mustafa Ekmen, Ali İhsan Özyiğit, Halis Holozlu, Nihat Aşıcı, Nihat Karabey, İzzet Köse, Hasan Kaç,Cafer Özyiğit, Osman Kurtoğlu, Hasan Öztürk, Ali Karabey, Ahmet Koç, Hacı Ünalan, Ali Efendi. Özen, Gazi Ulusoy Ali Rıza Tekin Aslan, Salih Aşıcı, Hamza Çetin, Niyazi Köşker, Hayati Köşker, İrfan Köşker, Hayrullah köse, Cevdet Karabey, Süleyman Öztürk, Ahmet Köse, Ali Köse, Yaşar Demirel, Zekeriya Özyiğit, Osman Köse, Memik Köşker, Durmuş Yencer, Halil Baysal, H. Mehmet Köse, Halim Halazlar, Osman Köse, Mahmut Çetin, Cemalettin Yiğitarslan, Şükrü Köse, Duran Aşıcı, Osman Öztürk, Ahmet Yiğitarslan, Ali Rıza Gökdemir, Hasan Yılmaz, Mustafa Köse, Aptullah Ulusoy, Süleyman Çetin, Müksin Köşker, Ali Bakır, Musa Gökdemir, Halil İbrahim Özyiğit, Hilmi Gökdemir, İbrahim Tiryaki, Mehmet Özyiğit, Mehmet Bayraktar, Ömer Çetinkaya, Süleyman Yılmaz, Sezai Karabey, Hikmet Daldal, Osman Gökdemir.

Yukarıdaki imzalar karşılarında yazılan şahıslara aittir. Ben de Culuk köyü muhtarı olarak bu işi tasvip ediyorum. Bu hususta gereken ilgiyi göstermenizi rica ederim.

Culuk Köyü Muhtarı Muhtar Kurtoğlu

(Basın : 60377 - 145)

başyazı •

NATO bir savaş tuzağıdır

Mihri BELLİ

Mihri Belli'nin bu yazısı ilk defa 19 Mart 1968'de yayınlanmıştı. Yani tutuklanışından tam bir yıl önce ve bir yıl önceki tutuklanışıyla aynı günde. 4 Nisan 1969 NATO'nun 20'nci Kuruluş yıldönümüdür. Bu yazı bugün daha da geçerlidir.

Artık açık seçik belli olmuştur ki, NATO denen kurum, Türkiye'nin emperyalist sistem içinde, bağımlı bir ülke olarak varlığını sürdürmesinde çıkarı asalak sınıfların en önemli dayanağını teşkil etmektedir.

NATO askeri ittifakı, işbirlikçi sermaye, feodal ağa ittifakının emperyalizm ile ortaklığını perçinlemektedir. NATO dışında bağımsız bir Türkiye'de, Amerikan komutanlarından ve askeri üslerinden arınmış bir Türkiye'de, işbirlikçiler kendilerini pek yalnız ve güçsüz hissedeceklerdir. Onlar, bunun bilincindedirler. Ve Dışişleri Bakanı Çağlayangil'in NATO konusundaki son demeci de bu bakımdan değerlendirilmelidir.

Bir sürü lâf kalabalığı «caydırıcılık» ve «vazgeçiciri-lik» edebiyatı arasında, Çağlayangil'in dediği, özet olarak: «NATO'nun, Türkiye'yi kendi isteğine rağmen bir savaşa sürüklemesinin mümkün olmadığı ve Türkiye gibi bir ülkenin, Amerikan yardımı olmadan kendisini savunamıyacağı anlamına gelmektedir.

NATO'nun, Türkiye'yi kendi isteği dışında bir savaşa sürüklemesinin mümkün olmadığı yolundaki iddiaya kanıt olarak uluslararası andlaşmaların, diplomasinin nazikâne dili ile kaleme alınmış karşılıklılık maddelerini göstermek elbette ki inandırıcı bir davranış sayılamaz. Eşit olmayan güçler arasında, ittifaklar, eşit koşullar altında, yapılmış olsa bile, çok kez sadece eşitsizliği maskelerler.

NATO'nun, bizi istemidiğimiz halde savaşa sokabilip sokomıyacağını ittifak maddelerini tartışarak değil, gerçek askeri durumu, doğru değerlendirerek tesbit edebiliriz.

Gerçek durum şudur: En yetkili kişilerin de doğruladığı gibi, Türkiye, çeşitli andlaşmalarla ABD. ne milli bağımsızlığımızla bağdaşmıyan birçok hak ve yetkiler tanımış bulunmaktadır. Ve Genel Kurmay Başkanımızın da dediği gibi, sayısı bir hayli kalabalık olan bu andlaşmaların tek bir andlaşmaya indirilmesi ve bağımsızlığa aykırı olanların feshedilmesi söz konusudur.

Üsler konusunda da, fiili durum NATO ittifakının iyimser yorumlanmasını imkânsız kılacak niteliktedir. Türkiye toprağı bir uçtan bir uca, çeşitli Amerikan üsleri ile donatılmış bulunmaktadır. Bu üslerde nükleer silâhlar vardır. Ve bu üslerden Amerika ile savaş durumuna girmesi muhtemel herhangi bir komşu ülkeye karşı yararlanılması ve söz konusu silâhların kullanılması, bizim şu anda kontrolümüz dışında bulunmaktadır.

Nükleer savaş eşiğine varmış olan ABD. gibi bir ülkenin alacağı kararlardaki hızın, bir ölüm - kalım sorunu olduğu gerçeğini bilmezlikten gelemeyiz. Kendi emir ve tasarrufunda bulundurduğu askeri üs ve silâhların ne zaman ve nasıl kullanılacağı konusunda hayati karara varırken, vesayeti altında bulundurduğu ülkeye danışacağını düşünmek, akılsızca bir iyimserliktir.

Biz Türkler, tarihimizde bu cinsten iyimserliklerin bedelini pahalıya ödemişizdir. Birinci Dünya Savaşının başlarında, Akdenizde müttefik donanmaları tarafından sıkıştırılan Göben ve Breslau adındaki iki Alman gemisi, Çanakkale'de Türk sularına sığınmak zorunda kalmışlardı. Alman emperyalistlerinin baskısına boyun eğen İttihad ve Terakki iktidarı, tarafsız bir ülkenin yapması gerektiği gibi, bu gemileri silâhtan tecrit etmedi. Gemilerin tarafımızdan satın alındığı komedisi oynandı. Göben ve Breslau da, Alman mürettebat olduğu gibi, Amiral Sohuchon'un komutası altında bırakıldı.

Gemilere Türk bayrağı çekilmekle yetinildi, kısa bir süre sonra, Alman Genel Kurmayının emriyle, hiçbir Türk yetkilisine danışmadan, Karadenize açılan iki savaş gemisi gidip, Rus limanlarını topa tuttular. Ve Türkiye'yi kendi iradesi dışında üç milyon zaiyat vereceği I. Dünya Savaşına soktular.

Teknolojinin bu kadar geliştiği çağımızda, bu cinsten olup bittileri gerçekleştirmek çok daha kolaydır' Ve böylesine bir savaşta, Türkiye'nin kayıpları üç milyonun çok üstünde olacaktır.

Topraklarımızda üslenmiş olan Amerikan emperyalizmi, bizi istediği anda, irademiz dışında, bir nükleer savaşa sokma olanağına sahiptir. Tunçkanat'ın açıkladığı gibi, topraklarımızda irademiz dışında başlatılacak bir nükleer savaşta, sadece iki dakikada 7,5 milyon Türk'ün öleceği hesaplanmaktadır. Bu, korkunç bir gerçektir. Hiç bir yurtsever, aşırı iyimser yorumlarla bu acı gerçeği örtbas etmeye kalkamaz.

Türkiye'nin tek başına egemenliğini ve bağımsızlığını koruyamıyacağı iddiasına gelince: Bu iddia, iktidardakilerin teslimiyet politikasını en veciz bir biçimde ifade etmektedir.

Ulusların dostları ve düşmanlarının tarih süresi içinde, sık sık değiştiği, herkesçe bilinen bir gerçektir.

Birinci Dünya Savaşında, Kurtuluş Savaşımızda, Amerika ve İngiltere düşmanımızdı, Almanya müttefikimizdi. Bugün Amerika ve İngiltere, müttefikimizdirler. II. Dünya Savaşında, gün geldi Almanya'ya savaş ilân ettik. Yarın Amerika'yı düşman saymamız gerekecek bir durum meydana gelirse, ne olacaktır? Amerikasız Türkiye'nin, bağımsızlığını ve egemenliğini savunamıyacağını ileri süren Çağlayangil'ler, bu soruyu cevaplandırmak zorundadırlar.

Mustafa Kemal'in kurucusu bulunduğu Türkiye Cumhuriyetine, Amerika'yı ebedi hâmi tâyin etmeye kalkışanların sonu, bir zamanlar İngiltere'yi ebedi hâmi ilân edenlerin sonundan farklı olmıyacaktır.

**Mareşal Eyüp Han
10 küsür yıllık iktidarı boyunca sosyal ve ekonomik buhranların «aşırı» sosyal ve siyasî mücadelelere sebebiyet vereceğinden korkmuş ve ülkenin politik, ekonomik ve sosyal gerçeklerine uyduğunu iddia edip «Temel Demokrasi» diye adlandırdığı otoriter ve tutucu bir rejim kurmuştur.**

Suriye Antiemperyalist çizgide kararlı

Şubat ayında Suriye'de iktidarda bulunan BAAS Partisi içindeki çatışmalar, emperyalizmin emrindeki dünya ajansları ve Türkiye'nin hakim güçlerinin kontrolündeki basın tarafından yanlış aksettirildi. Suriye'nin antiemperyalist çizgide ve marksistlerle güçbirliğini devam ettirmede kararlı iktidarı BAAS Partisi, emperyalizmin maksatlı propagandasının içyüzünü ortaya koydu. BAAS Partisinin resmî organı BAAS Gazetesinin Yorum Sütunu olan Kelimet-ül Baas'da 6 Mart tarihinde yazılanları özetliyoruz:

Emperyalizm, dışardan BBC ve Beyrut radyosu gibi yayın araçlarıyla ve işbirlikçi güçlerin tahrikiyle devamlı surette bir karşı-devrim tezgâhlamaya çalışmaktadır. Ve emperyalistler, hayallerinde gördüklerini, gerçekmiş gibi göstermeye çalışmakta, vatandaşlarımızı şüphe ve endişe içine düşürme amacını gütmektedir.

Bugün bizim için en önemli olan emperyalizmle mücadeledir. Arap dünyasının emperyalizme karşı mücadelesinde Suriye en önde savaş vermektedir.

Buna karşı emperyalizm ve Araplar içindeki işbirlikçileri Amerikan hegemonyasını kurma emellerinden vazgeçmemişlerdir. Beyrut'ta yayınlanan El Nahar 4 Mart tarihindeki başyazısında, Nixon'un Araplara karşı iyi niyetinden söz etmekte ve Arapların kurtuluş için Nixon'a şans tanımasını istemektedir.

Emperyalizm ve ortaklarının amaçları açıktır. Bu amacı özet olarak 4 noktada toplayabiliriz:

1. Emperyalizm Suriye'de başarıya ulaşan siyasî ve iktisadî bağımsızlık devrimini yıkmak için çabalamaktadır.

2. Emperyalizm Arap millî kurtuluş hareketini bastırmak istemektedir. Hatırlanacağı üzere NiXon, İsrail'e Arap millî kurtuluş hareketini bastırmasını, aksi takdirde Orta Doğu'nun Vietnam'a döneceğini ihtar etmişti. Suriye'de kurulacak gerici bir rejim Filistin Kurtuluş mücadelesini en önemli destekten yoksun bırakacaktır.

3. Emperyalizm, Suriye'de kuracağı gerici bir rejim aracılığıyla, Suriye'nin dünya millî kurtuluş hareketleriyle sarsılmaz bağlarını koparmak ve sosyalist ülkelerle dostluğuna son vermek hayali içindedir.

4. Emperyalizm, dünya'daki diğer devrimci güçler indinde Suriye rejimini gözden düşürmek, Suriye'de rejim değişikliği konusunda şüphe uyandırarak, Suriye'deki ilerici rejimi tek başına bırakmak için çalışmaktadır.

Gerçi biz (BAAS) komünist değiliz. Ama bilimsel sosyalizmden istifade edeceğimiz daha çok şeyler vardır. Bize yönelttikleri antikomünizm silâhıyla bizi tecrit etmek istemektedirler.

Bütün bu sebeplerle emperyalizmin Suriye'de ki düşmanı, başta BAAS Partisi olmak üzere, diğer devrimci güçler (marksistler) dir. Biz (BAAS), marksistlerle omuz omuza emperyalistlere karşı mücadele edeceğiz. Bugün yalnız Suriye'de iktidardayız. Ama bütün Arap dünyasında marksistlerle güçbirliği halinde gerici iktidarlara karşı halk savaşı veriyoruz.

Emperyalizmin saldırıları karşısında inanç ve azmimiz daha da güçlenmektedir. Çünkü biz gücümüzü halktan alıyoruz. Suriye, emperyalizme karşı kapılarını kapamıştır. Ve Lenin'in dediği gibi, «Dünya parçalanır, halklar parçalanamaz.»

BAAS'ın resmî yorumu, Suriye'nin antiemperyalist ve marksistlerle güçbirliği yapan bir yönetime sahip olmasında bir değişiklik olmadığını ortaya koymaktadır. Suriyeli marksistlerin Şubat ayındaki gelişmeler hakkındaki tutumları da olumludur. Suriye'li marksistlere göre, BAAS hatâ yapan şahısları görmüş ve bunları eleştirmiştir. Gelişmeler ilerici yöndedir ve olumludur.

Pakistanda faşist yönetim kuruldu

Geçtiğimiz Ekim ayı başlarında gençlik ve işçi hareketleriyle patlak veren Pakistan'daki politiko—ekonomik ve sosyo — ekonomik buhran geçen hafta Mareşal Eyüp Han'ın «kendi isteğiyle» yetkilerini General Yahya Han'a devretmesi ve ilân edilen sıkı yönetim ile yeni bir safhaya girdi.

Mareşal Eyüp Han 10 küsur yıllık iktidarı boyunca sosyal ve ekonomik buhranların «aşırı» sosyal ve siyasî mücadelelere sebebiyet vereceğinden korkmuş ve ülkenin politik, ekonomik ve sosyal gerçeklerine uyduğunu iddia edip «Temel Demokrasi» diye adlandırdığı otoriter ve tutucu bir rejim kurmuştur. Hindistan — Pakistan çatışması sırasında Hindistan'a oynayan amerikan emperyalizmine karşı Eyüp Han'ın Komünist Çin'e yaslanması herhalde sosyalist rejime duyduğu «hayranlık» tan ileri gelmemiştir. Gerçek şudur ki, dil, kültür ve en önemlisi ekonomik ve sosyal bakımdan Batı Pakistan'la bir menfaat çatışmasına sahip olan Doğu Pakistan'ın otonomi isteğinin kuvveden fiile dönüşmesini önlemek amacıyla Eyüp Han yönetimi Doğu'da etkin bir askerî güç bulundurmaktan daima çekinmiştir. Keşmir buhranı esnasında Hintlilerin güçsüz bir durumda olan Doğu Pakistan'a saldıracağı varsayımı Eyüp Han yönetimini Komünist Çin'e doğru itmiştir. Keşmir buhranı Eyüp Han ve Şastri'nin Taşkent'te buluşmasıyla kısa vâdeli bir çözüm yoluna girince Pakistan'ın sosyalist devletlerle ilişkileri devam etmesine rağmen emperyalist Batı blokuyla da sıkı ilişkileri gözden kaçmamıştır.

Doğu ve Batı Pakistan toplumu genel olarak feodal bir manzara arzetmekle beraber Batı Pakistan'da Doğu'ya nazaran kapitalist üretim ilişkileri hakimdir. Köylüleri iktisadî yönden iyice ezen ve onların siyasî bilince erişmesinde baş engeli teşkil eden feodal ilişkileri yıkmak konusunda Eyüp Han'ın «ilerici» tanınan ve hattâ «İslâm sosyalizmi» diye adlandırılan yönetimi süresince hiç bir olumlu adım atılmamıştır. Eyüp Han aydınlar, öğrenciler ve emekçiler üzerinde ezici baskısını hiç bir zaman eksik etmemiştir.

Doğu ve Batı Pakistan'da yapılan istatistikler ücretlerin hayat pahalılığı karşısında nisbî olarak düştüğünü göstermektedir. İşbirlikçi burjuvazi işçi sendikalarını bilinen yollarla nötralize etmiş ve emekçilerin devrimci mücadelesini kısa vâdede de olsa engellemekte başarı kazanmıştır.

Eyüp Han devrinde Pakistan ekonomisi, Plânlama Komisyonu baş iktisatçısına göre «20 aile» nin elindeydi. Bu «20 aile» sınaî teşebbüslerin % 66'sına, sigortaların % 79'una ve bankaların da % 80'ine sahiptir. Bu malî oligarşi çay, süt, dokuma, petrol, otomobil ve basın sanayiinde doğrudan doğruya söz sahibidir.

Diğer taraftan Pakistan ordusunun subayları yüksek maaşlarla beslenmekte olup imtiyazlı bir zümre meydana getirmekte ve emperyalizmle özellikle amerikan ve ingiliz emperyalizmiyle işbirliği halinde olan toprak ağalarının ve işbirlikçi burjuvazinin siyasî bilince henüz erememiş kent ve bilhassa köy emekçileri üzerindeki baskı aracı olmak durumundadırlar. Bu haliyle Pakistan ordusu karşı - devrimci bir nitelik arzetmektedir. Bu anda Pakistan'ın sosyalist ülkelerle ekonomik ilişkiler kurmuş olmasına rağmen aynı zamanda SEATO, CENTO, ANZUS, RCD, Commonwealth gibi bilcümle reaksiyoner örgütlere de üye olduğu ve çeşitli vesilelerle bu kuruluşlarla arasındaki ilişkilerin «mesafeli» olduğunu açıklamasına rağmen bu konuda hiç bir ciddi adım atmadığı unutulmamalıdır. İşte Eyüp Han on yıllık iktidarı sırasında böyle bir orduya yaslanmıştır ve Batı taraftarı olduğu gelen haberlerden anlaşılan General Yahya Han da Pakistan'daki İngiliz sömürge ordusunun bir devamı olan bu orduya yaslanacaktır.

Ancak 6 aya yakın bir zamandır devam eden son olaylar Pakistan halkını belirli bir bilince erdirmiştir. Ortanın solundan bilimsel sosyalizme kadar devrimci partilerin işçi, köylü, gençlik ve aydınlar tarafından benimsenmesi bunun delili olarak gösterilebilir. Herhalde son olaylar dolayısıyla belirli bir bilince vardığını söylediğimiz demokratik ve anti-emperyalist güçler ve genel olarak her ülkede devrimci niteliğe sahip ordu tabanı da Yahya Han'ın baskı yönetimine karşı hesaba katılmalıdır.

Dizginlerini elinde tutan emperyalizmle tam bir işbirliği halindeki AP iktidarının ileri gelenleri her ne kadar dini irticaı teşvik edip bunu bir seçim aracı olarak kullanmakta çaba gösteriyorlarsa da milli çıkarlarımızın yağma edilmesinden aldıkları paylara göz diken dini irticaın ileri gelenleriyle oldukça sert bir iç çatışmaları vardır. Bu arada onlara da bir göz dağı vermeyi uygun görüyorlardır.

• olaylar

Anayasa nizamını koruma kanunu tasarısı ve aşırı'lar

Geçtiğimiz haftanın baş sorunu yine AP. iktidarının hazırlamış olduğu Anayasa Nizamını Koruma Kanunu tasarısı idi. Demirel'in basın toplantısında, bu konuda konuşmaları AP. iktidarına karşı yapılagelen hücumları zayıflatmak şöyle dursun, tersine bu hücumları nicelik bakımından olsun nitelik bakımından olsun biraz daha zenginleştirmiştir.

Tasarının ağırlığı bizce aşırı sol ve aşırı sağ sözcükleri üzerinde yatmaktadır. İktidar partisi bu ya da benzeri sözcükleri hazırladığı tasarının baş köşesine yerleştirmeden önce muhalefet partileri liderleri ve onların ağzına bakan basın hattâ arada bir verdiği demeçlerde Cumhur Reisi de kullanmaktaydı. Peki hangi anlamı içeriyordu bu sözcükler? Bunu kullananlar da, yazanlar da kesin olarak bilmiyorlardı. Hukuk kurallarında da geçerli bir sözcük değildi bu. Toplumun muhtelif sınıf ve tabakalarında, hattâ yaşlısında gencinde, velhasıl her birimizde ayrı ayrı izlenimler bırakan yuvarlak sözcüklerdi bunlar.

Önce aşırı sol sözcüğü üzerinde duralım. Bazılarına göre bu sözcükten bugünkü demokratik düzeni yıkıp yerine komünist düzeni kurmak isteyenler kastediliyor. İktidar sözcülerinin ve onların besleme basınının ağzı da, çoğu kere bu anlayışı doğrular biçimde, açılıp kapanmaktadır. Yâni bir kısım vatandaşlar mülkiyeti, devleti, siyasi partileri, orduları ilh... lağvedip herkese ihtiyacı karşılığını verecek bir düzeni kurmak için faaliyet göstermektedirler. Adı geçen kanun tasarısı gerçekleşirse bu kimselere hadleri bildirilecektir.

Demagojik hünerleri ne kadar başarılı olursa olsun, aşırı sol sözcüğüne böyle bir anlam vererek, sonuç alınamıyacağını kestiren ayni çevrelerin aklı-evvelleri bu sözcüğü, müphem yuvarlaklığı içinde kullanmayı, daha uygun bulmaktadırlar. Çünkü aşırı sol diye nitelendirdikleri örgüt ve organların bir de gözle görülür, elle tutulur eylemleri vardı ortada. Örneğin mülkiyetin lağvedilmesini değil vatandaş çoğunluğunun mülk sahibi olmasını istiyordu aşırı sol. Anayasa'nın öngördüğü toprak reformunun rafa kaldırılmasına karşıydı aşırı sol.

Siyasî partilerin lağvedilmesini değil, tam tersi şehir ve köy proletaryasının öz çıkarlarının savunulmasına olan anti demokratik kanunların kaldırılıp millet çoğunluğunu gerçekten temsil eden parti ve sendikalarda örgütlenmesinden yanaydı aşırı sol.

Orduların lağvedilmesini değil, yabancı generallerin defedilmesini, Türk subayının giremediği yabancı askerî üs ve tesislerin kaldırılmasını, kısacası millî orduyu savunuyordu aşırı sol.

Herkese ihtiyacı karşılığını değil, Anayasanın 41 inci maddesinin öngördüğü «herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlanması amacı» nı gütmekteydi aşırı sol

Kısacası aşırı sol yıllardır verdiği mücadelede Tam Bağımsız Gerçekten Demokratik bir Türkiye'yi savunuyor ve buna karşı olanlarla tavizsiz bir biçimde çatışıyordu. Oysa AP. iktidarı hazıraladığı bu tasarı ile öncelikle bağımsız bir Türkiye'yi, demokratik bir Türkiye'yi savunan tüm millici güçleri karşısına almadan kanunlaştırmak hevesindedir. Muhalefet liderlerinin hat tâ Cumhur Reisinin sık sık kullandıkları bu sözcüğün tasarıda baş köşeye yerleştirilmesinin nedeni böylesine bir endişeden gelmektedir. Yâni tasarıyı kaleme alanlar gerçekte şunu diyorlar. **Biz sadece aşırı biçimde bağımsızlık isteeynlere demokrasiyi aşırı biçimde savunanlara karşı bu kanunu çıkarmak istiyoruz. Sureta bağımsızlık taraflısı görünüp, örneğin Amerikan emperyalizmiyle içinde bulunduğumuz ilişkileri ya da benzeri ilişkileri sürdürmeğe talip olan, örneğin topraklarımız üzerindeki yabancı askerî üsleri olağan karşılayanlarla bir alıp veremiyeceğimiz yoktur. Örneğin yer altı servetlerimizin yağma edilmesine kesin olarak karşı çıkmayanlarla ciddî bir çatışmamız yoktur.**

Demirel yaptığı son basın toplantısında da yukarıda açıkça dile getirdiğimiz tutumu daha kapalı bir biçimde, halk oyuna duyurmayı gerekli bulmuştur. Tepkinin daha da artacağını bi le bile tedbirli olmak zorunluluğunun ağır bastığı anlaşılıyor. Evet Demirel, gelecek tepkinin ağırlığını ölçmeden tasarıyı, Menderes örneği, Meclise getirmek niyetinde değildir. Böylesine bir nabız yoklama sivil asker zinde kuvvetlerin, tüm millici güçlerin tepkisini ölçmek bakımından olsun AP. saflarından hızla ayrılma eğimini gösteren çevrelerin tutumunu öğrenmek bakımından da gerekliydi.

Tasarı, çıkarını emperyalizmin yurdumuzda kurduğu sömürü mekanizmasında arayan bir avuç işbirlikçinin mutlak diktasını getirmek nitelikte olduğuna göre Demirel evdeki bulgurdan da olmak endişesiyle müttefiklerini, kendisine karşı çıkacakları ya da tarafsız kalacakları yakından öğrenmek taktiğini uygulamaktadır.

Peki, dı geçen uasaı aşırı sa ğdeyimiyle neyi neyi kastediyordu? AP. iktidarı aşırı sağın en tipik örneği değil miydi? AP. yöneticileri sağcılıklarını ikide bir öne süren ve bununla övünen kimseler değil miydi? Evet ama kendilerine karşı kanun çıkartacak kadar da safdil değildi bu beyler. Bu öncelikle düpedüz bir şaşırtmacaydı.

Yukarda da işaret ettiğimiz gibi aşırı sol, aşırı sağ sözcükleri AP. yöneticilerinden çok AP. dışındaki politikacıların kullandıkları bir sözcüklerdi. Tasarıya aynı sözcükleri yerleştirmekle on ların da tasvibini almak hiç değilse muhalefetleri önlemek istenmiştir.

Sonra işin bir de daha ciddi yanı vardır. AP. iktidarının dizginlerini elinde tutan emperyalizmle tam bir işbirliği halindeki AP. ktidarının ileri gelenleri her ne kadar dini rtcaı teşvk edip bunu bir seçim aracı olarak kullanmakta çaba gösteriyorlarsa da milli çıkarlarımızın yağma edilmesinden aldıkları paylara göz diken dini irticaın ileri gelenleriyle oldukça sert bir iç çatışmaları vardır. Bu arada onlara da bir göz dağı vermeyi uygun görüyorlardır.

ayıkla pirincin taşını • rıfat ılgaz

Bütün diktatörler

Eyüp Han giderayak şunları söylemiş:

«Bütün çabalarıma rağmen demokrasiyi getiremedim!»

Ne demezsin!

Hep yıkılırken öyle konuşur bu diktatörler, ama tam yıkılırken!

Peki ya Yahya Han!.

«Görevim iktidarı halkın meşrû olarak seçilmiş temsilcilerine devretmek!» diyor.

Yani demokrasi!

Anlaşılıyor değil mi, o da yolcu demek!..

Ama ne zaman

Halkımızın bir sözü vardır, varlıklı kişiler için:

«Her yorulduğu yerde bir han yaptırır» diye.

Pakistan'daki egemen sınıf da yoruldu son günlerde. Her yorulduğu yerde bir Han, Eyüp Han'dan sonra, Yahya Han!

Bakalım bu Han ne zaman yıkılacak!..

Batıyoruz

«Alo, Alo!.. Dikkat! Dikkat! Batıyoruz!..»

Geceyarısı çok kısa radyo dalgası üzerinden bir anons!

Ama hayret!. Bizim yetkililerin kılı bile kıpırdamamış! Bir sürpriz değilmiş ki onlar için! Hattâ biraz rahatlamışlar bile, zaman belirtilmediğinden.. İşin gerçeğini öğrenince daha da rahatlamışlar.

Meğer amatör bir telsizciymiş anonsu veren, ne Maliyeci, ne de bir İktisatçı!

Sarılığa tedbir

İstanbul büyük çapta sarılık tehlikesiyle yüz yüze!

Ama hiç korkmayın, hükûmet gereken tedbiri alıyormuş. Neymiş bu tedbir? Bir yetkili doktor nihayet açıkladı:

«Terkos!..»

Sarılığın en keskin ilâcı terkos içmekmiş!

Kininden, aspirinden sonra millî hekimliğimizde yeni bir ilâç: Terkos!.

Sarılığa terkos!.

Aman yabancı ilâç firmaları duymasın! Yaldızlı şişeler içinde yutturmasınlar bize, sarılığın tek ilâcı, budur diye!.

Mihri Belli'nin tahliye talebi reddedildi!

«Amacımız,
Sorumluluğumuzu yerine getirmek için, toplumumuzu doğru tahlil ederek doğru devrimci eylem çizgisini saptamak ve bu eylemi yerine getirmek olmalıdır.

Siyasal Bilgiler Fakültesinde verdiği ikinci konferansından ötürü tutuklanan arkadaşımız Mihri Belli'nin tahliye talebi geçen hafta Çarşamba günü reddedilmiştir.

Belli'nin avukatları Süleyman Reşat Köymen ve Halit Çelenk tarafından yapılan tahliye talebi ni Sorgu yargıçlığı kabul ederek imzalamış, fakat Asliye Ceza Hâkimliği reddetmiştir.

•

Mihri Belli, Siyasal Bilgiler Fakültesinde verdiği «Türkiye'de Karşı Devrim» konulu konferansından ötürü 19 Mart Çarşamba günü tevkif edildi. Bu tutuklanmanın «hukuk devleti» anlayışına ne kadar uyduğunu, tutuklanmanın tafsilâtıyla birlikte geçen hafta vermiştik.

Hatırlanacağı gibi, Mihri Belli, geçen yıl Siyasal Bilgiler Fakültesinde «Bugünün Türkiyesinde Devrimci Eylem Nedir» konulu bir konferans vermişti.

Dergimizde özet olarak yayınlanan bu konuşmadan üç ay kadar sonra, 19 Mart 1968 günü, Mihri Belli tutuklandı. Ancak, 16 Nisan 1968 tarihinde, mahkemesi gayrimevkuf olarak devam etmek üzere tahliye edildi. Dâvaya bakan Ankara Birinci Ağırceza Mahkemesi, 17 Eylül 1968 günü T.C. Kanununun 142/1 maddesi gereğince, Başkan Ahmet Dağlı'nın muhalefet şerhiyle beş yıl ağır hapsine, üç yıl Bingöl'de mecburî ikamet ve beş yıl da kamu haklarından mahrumiyete kara verdi. Aşağıda bu konferansın özetini bulacaksınız:

Hafta başında, Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği, Fakültenin geniş yemek salonunda bir söyleyişi düzenledi. «Bugünün Türkiyesinde Devrimci Eylem Nedir?» konusundaki bu söyleşiye çok sayıda dinleyici katıldı. Gerek konusu, gerekse konuşmayı yapmak üzere çağrılan kişinin bu konuda yetkiyle konuşacak bir kimse olması yönünden, söyleyişi, çok ilgi topladı. Söylesinin bir özelliği de, konuşmacı Mihri Belli'nin Türkiye'de 23 yıl sonra ilk defa bir topluluk önünde konuşabilme imkânını bulmasıydı. Öğrenci Derneği Temsilcisi, toplantıyı açarken bu noktaya şöyle değindi:

«Şimdi antiemperyalist mücadele dâvamızı içtenlikle savunan bir değerli sosyalisti dinleyeceğiz. Antiemperyalist fikirlerine bizim de katıldığımız Sayın Mihri Belli'nin adını, 1940'ların karanlık ortamında bir pırıltı gibi görüyoruz. İleri Gençlik Birliği önderlerinden Mihri Belli, o günlerin Nazi-Faşist baskısı altında, 100-150 ilerici ile giriştiği hareketle, devrimciliğini somut olarak eyleme dökmüş, bir solcudur. Fikir özgürlüğünün olmadığı, fikre kilit vurulan ve şoven milliyetçilikle ırkçılığın kol gezdiği azgın bir ortamda, ne denli zorluklar içinde mücadele edildiğini düşünüyoruz. İşte bu baskılar altında bugünedek, mücadelesinde azimle yürüyen Sayın Mihri Belli'ye saygı duymamak, eylemciliğe ve Türk soluna ihanetten başka bir şey değildir. Biz kendisini aramıza çağırmakla Türk solu hareketine bir hizmet yaptığımıza inanıyoruz. Antiemperyalist mücadeleyi bütün milli güçlere açık bir mücadele olarak savunan Sayın Mihri Belli'ye, çağırımıza uyarak bir konuşma yapmayı kabul ettiği için teşekkür ediyoruz.»

Mihri Belli, «Bugünün Türkiyesinde Devrimci Eylem Nedir?» konulu söyleşisine «gerici bir iktidara karşı antifaşist bir direniş gösteren ve duvarlarında kurşun izleri taşıyan bir fakültenin öğrencilerine böyle bir konuda hitap etmek benim için mutluluktur» diyerek başladı. Devrim'in bir üretim biçiminden, başka bir üretim biçimine geçiş olduğunu belirterek, insanlık tarihindeki 5 ana üretim biçimi ve Asya Tipi Üretim Biçimi üzerinde kısaca durdu. Ve, her devrimin değişik nitelikte bir devrimci eylem çizgisinden geçtiğini belirterek, sözü, Türk toplumunun bugününe getirdi. Özetle şunları söyledi:

«Amacımız, sorumluluğumuzu yerine getirmek için, toplumumuzu doğru tahlil ederek, doğru devrimci eylem çizgisini saptamak ve bu eylemi yerine getirmek olmalıdır.

«Çağımızda iki tip devrim görüyoruz: Biri millî demokratik devrim, öteki sosyalist devrim.

«Millî demokratik devrim görevi, ülkeyi egemen, tam bağımsız ve demokratik bir ülke durumuna getirmektir. Şehir ve köy küçük burjuvazisi dahil, büün millici güçlerle bu görevi yerine getirmek önümüzdeki ilk devrimci adımdır.

«Sosyalizm bağımsız bir ülkede olur. Sosyalizm şiarları atabilmek ve iç sömürüyü kaldırmak için bir ülkenin bağımsız olması gerekir.

«Emperyalizme ve işbirlikçi sermaye çevrelerine karşı, dış ticaretin, bankacılığın, sigorta şirketlerinin millileştirilmesi şiarı, sosyalist şiar değildir, toprak reformu sosyalist şiar değildir. Bunlar milli demokratik devrim şiarıdır. Bu, geçilmesi zorunlu bir aşamadır.

«Önümüzdeki devrimci görevi kime karşı, kimlerle beraber yerine getireceğimizi bilmemiz gerek. Şüphesiz, milli burjuvazi, ancak güçlü bir halk hareketi karşısında millî nitelik alır. Fakat biz, milli burjuvaziyi daima kazanmaya gayret ederiz. Başarırız, ya da başaramayız; ama bu işte basarı kaydetmek icin çaba gösteririz. Eğer saflarımıza alamıyorsak, hiç değilse düşmanın kucağına itmeyiz..

«Sosyalistiz diyoruz. Biz kimiz? Gelişimiz itibarıyla çoğunluğumuz küçük burjuvaziden gelmiyor muyuz? Kaçımızın babası madende çalışıyor? Kaçımızın babası fabrikada tezgâh basında çalışan eli nasırlı işçidir? Biz daha sola gelebil-

---

Korkusuzdu
Amansız işçisiydi savaşımızın
Hiç boyun eğmedi
Hiç düşmedi kolları ikiyana
Yürürken
Akıllı bir aydınlık yürürdü sanki

ARİF DAMAR

Mihri Belli'nin Mayıs ayı başında yargıtayda murafaası vardı. 5 yıllık mahkûmiyeti hakkında Yargıtay Birinci Ceza Dairesi karar verecekti ve Mihri Belli bu duruşmadan 1,5 ay evvel tutuklandı...

Bir devrimciye

**Acımız sevincimiz birdi
Birdi yatağımız yorganımız
Kıvrıldık uyuduk aynı ranzada,
Aynı hasretle sabahı bekledik
Aynı soluksuz koğuşta
Şimdi o içerde ben dışarda
Ve bir pencere aramızda
Hiç sevimli olmamış
Onca buluşmalar sıcaklığında
Camlı demir parmaklı
Özlerse gurbette bir Nâzım özler
Sarı safran camlar gerisinde
İnanmış insanlığın geleceğine
Yüzünde aydınlık bir gülümseme
Bir yiğit sabır
Bakıştık bir zaman öylece**

**O hepimizin sevdiği
Devrimciler içinde bir devrimci
Ama her zaman, her yerde
En tam devrimci.**

Metin DEMİRTAŞ

diysek küçük burjuva bürokrasisinden önemli çevreler niçin daha tutarlı bir devrimci tutumu-nu benimsemesin? Bu zümre milliyetçidir. Ve milliyetçilik de çağımızda devrimci bir potansiyeli temsil eder. Bu devrimci potansiyeli hesaba katmadan taktiğini saptamaya kalkmak kadar yanlış bir tutum düşünülemez.

«Sosyalist, sosyalist devrimi yapar; burjuvazi de burjuva demokratik devrimi» görüşü kesinlikle yanlıştır. Çağımızda burjuvazi devrim yapamaz. En elverişli şartlarda, güçlü bir halk hareketi karşısında, demokratik devrim saflarına, o da bir süre için katılabilir, o kadar. Sosyalistler ise, hem demokratik devrimi hem sosyalist devrimi gerçekleştirmekle yükümlüdürler.

«Burjuva devrimi burjuvaziden çok emekçilerin çıkarına olan bir devrimdir» der bir büyük düşünür. Bu böyledir çünkü demokratik devrimin sonuna kadar vardırılması emekçileri kendi öz devrimlerinin, sosyalist devrimin eşiğine ulaştırmış olacaktır. Oysa sosyalist devrimin eşiğine varmak burjuvazinin hiç işine gelmez. Onun için bu sınıf, devrim yolunu bir süre için, tutsa bile, yarı yolda oyun bozanlık etmesi mukadderdir. Küçük burjuvazi için, küçük burjuva bürokrasisi için durum değişiktir.»

Mihri Belli bundan sonra, kendisine sorulan sorulara karşılık olarak şu açıklamaları yapmıştır:

«Kimin durumu uygunsa TİP'e girmeli ve bu örgütü adına lâyık bir sosyalist örgüt durumuna getirmek için olanca gücüyle çalışmalıdır..

«En gerici bir parlamentoda bile sosyalistler çalışırlar. Ama bu öteki eylem biçimlerinin küçümsenmesi anlamına gelmemelidir. Devrimci odur ki, devrimci eylemin her biçimini hakkıyla yerine getirmesini bilir. Anayasanın bize tanıdığı hak ve özgürlükleri son katresine kadar emekçi halkın yararına kullanmasını bilir..

«Hepimiz demokratik devrimde en devrimci partinin devrimin başında olmasını isteriz. Ama bu işler istekle, iddia ile olmuyor. Kim güçlüyse, o hegemonyasını kurar.

Rasih Nuri ileri serbest bırakıldı

Anadolu Yayınları tarafından yayımlanan ve Rasih Nuri İleri'nin çevirdiği Henri Lefebvre'in «Lenin Hayatı ve Eserleri» adlı kitap yüzünden Ankara Cezaevine gönderilmiş bulunan dergimiz yazarlarından R.N. İleri, yapılan tahliye talebinin kabul ve tasdik edilmesiyle Çarşamba günü serbest bırakılmıştır

Orta doğuda durum

Ortadoğuda çeşitli cephelerde, aralıklı çarpışmalar devam ediyor. Süveyş Kanalı boyunca topçu bataryaları karşılıklı ateş açıyorlar. Kudüs radyosunda, İsrail yönetimi sözcüsü general Hayim Herzog'un yaptığı bir konuşma üzerine Birleşik Arap Cumhuriyeti silâhlı kuvvetleri «alârm» durumuna geçirildiler. İsrail generali bu konuşmasında **«Mısırlılar hücumlarına devam ederlerse, Kanal boyundaki İsrail kuvvetleri kendi güvenliklerini sağlayacak daha uygun bir duruma geçmek için ellerindeki olanakları kullanacaklardır»** demişti.

Diğer taraftan İsrail uçakları, Ürdün toprakları içinde Arap gerillâ üslerini birçok defa bombaladılar Ayrıca İsrail - Ürdün topçuları arasında çatışmalar oldu ve Ürdünde üslenmiş Irak birlikleri de bu çalışmalara katıldı.

Bunun dışında önemli gelişme, Irak ve Suriye arasında varılan anlaşma gereğince, Irak birliklerinin Suriyeye girişi ve ülkenin güney kesiminde, **Deraa** dolaylarında Suriye kuvvetleri yanında mevzilenişi oldu. Böylece İsraille ortak sınırı olmayan ve bu yüzden 6 gün savaşına katılamıyan Irak, Ürdünden sonra Suriyede de, fiilen İsraile karşı savunma hattına katılıyor. Buna paralel olarak da Arap devletleri arasında ortak hareketi sağlıyacak çalışmalar yapılıyor. Kral Hüseyinin Kahire ziyareti bunlardan biridir. Bu çalışmalarla; 6 gün savaşında Arap savunmasını önemli şekilde aksatan nedenlerden biri daha bertaraf edilmek istenmektedir. Bugünkü durumda Arap ordularının İsrail ile başa çıkabileceğini iddia etmek çok güçtür. Fakat savaş, İsraile, herhalde Hazirandakinden çok daha pahalıya mâl olacaktır.

İsrailin başa çıkamadığı ve çıkamıyacağı asıl kuvvet, Filistin Kurtuluş Hareketi, ise günden güne gelişmekte ve halktan destek bulmaktadır. **«Jeune Afrique»** dergisinin Amman kaynaklarına dayanarak bildirdiğine göre, belirsiz sayıdaki **«gerillâlara karşı Amerikan savaş uzmanı»** Kudüs'e varmıştır. Bunlar **El Fetih** komandolarına karşı mücadelelerinde İsrail yöneticilerine yardım edeceklerdir. Pentogon'un bu konuda hazırladığı bir rapor, basınımızda da yayınlanmıştı. Bu raporda Amerikan generalleri, İsraili, halk hareketini 6 ay içinde ezmezlerse, sonradan başa çıkmalarının imkânsız olduğu konusunda ikaz ediyorlardı.

Dergimizin 56. Sayısında Leo Huberman ve Paul Sweezy'nin, Regis Debray'ın Devrimde Devrim adlı kitabının eleştirisini yayınlamıştık.
Regis Dobray bu eleştiriye,
Bolivya'daki cezaevinden cevap vermiş bulunmaktadır
Devrimde Devrim adlı kitap hakkında
girişilen tartışmaların,
Debray'ın bu «eleştiriye cevab»ıyla daha tutarlı bir çerçeveye gireceği kanısındayız

Regis Debray kitabı hakkındaki eleştirilere Bolivya cezaevinden cevap veriyor

halk sa
sonucundan

Camiri, Eylül

Aziz Huberman ve Sweezy,

MONTHLY REVİEW'nun yaz sayısını bana tahsis ettiğinizi duydum. Açıkçası, geçmişte Latin Amerika üzerine yazmış olduğum o önemsiz metinler böyle bir şerefi hak etmiyorlardı; sizler gibi, Gunder Frank, Pomeroy, Blackburn ve Anderson, ve diğer yazarlar gibi kimselerin yakın inceleme ve dikkatine değer nitelikte değillerdi. Mektuplarda kullanılagelen alçakgönüllülüğe uymak için yazmıyorum bunları. Bir yanlış anlamayı gidermek ve gerçeği belirtmek için yazıyorum. Teorik bir çalışmanın seviyesi, o çalışmanın amaçlarına, aldığı şekle ve cereyan eden olaylarla aradaki mesafeye göre değişmektedir. **«Devrimde Devrim?»** çalışmasında bu mesafe son derece asgarî bir seviyeye indirilmişti. O çalışma, aşırı kısaltmalar ve bilerek yapılmış, birden bire ortaya çıkan kısa-kesmelerle dolu politik bir kitapçıktan; pratiğe bağlı muhtevasının zorladığı bir ideolojik özetlemeden başka birşey değildir. Bir tek arzum vardı: o sıralarda yürütülmekte olan biricik devrimci silâhlı mücadelenin gelişmesine engel teşkil eden bir zihnî, teorik ve pratik tıkanıklığın giderilmesine; ve müdahaleci, ham bir tanımlamanın meydana getirdiği ve sınırlamak istediği şeyleri güçlükle kontrol altında tutabilen tarihî bir yasağın kaldırılmasına katkıda bulunmak... Ve işi sonuna kadar götürerek, gene o sıralarda devrimci çevrelerde için için gelişmekte olan bir tartışmanın kısa kesilmeyip daha da keskinleşmesine çalışmak. Demek yazı bir polemikten başka birşey değildi. Peki tartışma konusu?

Kitapçığı tasarladığım sıralarda, yani takriben 1964 yılı ve sonrasında, Venezuela ve Guatemala gibi ülkelerdeki yoldaşlar arasında, Halk Savaşları/Komünist Partileri zıtlığı meselesi bir polemik şeklinde ortaya çıkmıştı. Bu mesele, tarihî bakımdan yeni olduğu için, kuşku uyandırıcı ve şaşırtıcıydı; ve olaylar meseleyi nerede ortaya çıkarmışsa, orada, reformcu çizgi ile tutarlı (consequente) çizgi arasındaki bu çelişkinin en canalıcı yanları ön plâna geçiyordu. Bu meselenin çözümü, artık, silâhlı devrimci hareket için gerçekten bir ölüm kalım dâvası haline gelmişti. Mesele somut bir şekilde sadece Venezuela ve Guatemala'daki militanların karşısına çıkıyor ve ifadesini bir örgütlenme ve politik çizgide buluyordu. (Muhtemelen daha kapalı bir şekilde Columbia'daki militanların karşısına da çıkmıştı, fakat ben onlar hakkında doğrudan doğruya bilgi sahibi olamıyordum). Ama bu, sınıf mücadelesinin daha aşağı bir seviyede yürütüldüğü diğer ülkelerin militanlarına karşı kayıtsız kalmak anlamına gelmiyordu. Çünkü onlar için de, ileride aynı zıtlıklarla karşı karşıya kalma tehlikesi söz konusuydu.

1957 Küba'sı ile 1967'deki kendi ülkelerinin durumları arasında objektif farklar bulunmakla beraber, (hem de öyle farklar ki, ne yeterince üzerinde durulabilir, ne doğru dürüst tanımlanabilir, ne de gereğinden çok ağırlık verilebilir), Küba tecrübesinde, bu zıtlığı daha iyi kavramaya yarıyacak, ayrıntılarda bazı esasların bulunduğu inancında olan bir kısım yoldaşlar vardı. Bu esaslar, en azından, Küba tecrübesini şöylece günümüz anti-emperyalist savaşlarının tarihöncesine itmemize engel teşkil edecek bir seviyedeydi. Yapılmak istenen, bu tecrübelerin her birinin aydınlatıcı ışığını diğerleri üzerine tutmak, başarı ve başarısızlıkların, benzerlik ve ayrılıkların karşılaştırmasını yapmak ve böylece bunlardan çıkabilecek dersleri ortaya koymaktı.

Şu halde Küba Devrimi tarihine neden bu kadar çok atıf yapılmıştı? Çünkü şöyle bir paradoksla karşı karşıya idik: Küba Devrimi hakkında çok az şey biliniyordu, ama üzerinde çok konuşuluyordu. Diğer taraftan, bu devrim başarılmış bir gerçeklik olduğu için, ele alınıp incelenmesi kolaydı. Yoksa Küba'yı, gerek yeniden takrarlamak suretiyle, gerekse aynen kopya ederek, yeni baskıları yapılacak bir «model» ya da bir temel tip saymak, saçma ve sapık bir düşünce olurdu. Bu düşünceye karşı silâhlanarak savaşa kalkan bilgiç eleştiriciler, ancak, Rosinante'nin sırtında yel-değirmenlerine meydan okuyan La Mancha Şövalyesi, ya da zamanını böyle asil işlerde harcayan diğer herhangi bir kimse kadar saygıdeğerdir, daha fazla değil. «Evrensel Tarih»in ironisinin, onun yerleşmiş âdetleri sarsması ve beklenmedik durumlar ortaya çıkarmasında ve ters yoldan, yani bilgiçlerin sırt çevirdikleri yoldan ilerlemesinde olduğunu herkes bilmektedir. Bir model, bir plân veya hazır-ceket fikrinin tarih gerçekliğine aykırı olduğu apaçıktır. Bu fikir, gene apaçık bir şekilde, materyalizme aykırı ve temelde Platoncudur; ve bu iki nokta bu fikre karşı tarihî maddecilerin dikkatli olmalarını gerektiren iki önemli sebep teşkil etmektedir. Hepimiz bir ölçüde Platoncularız; Marksistler bunun dışında değil. Üç bin yılın teolojik idealizmini bir gecede insan beyninden söküp atmak mümkün değildir.

Bir ölçüde kollektif bir çaba olan **«Devrimde Devrim?»**, belirli şartlardaki sınırlı bir çalışmayla, ortadaki eskimiş sapıtmaların gerisinde yeni bir tutarlılık arama çabasıydı. İhtiva ettiği düşünceler bir süreden beri etrafta dolaşıyor, her gün birçok yoldaşlar tarafından tartışılıyordu. Hâdiseler bizden önce sonuçların ne olacağını tayin ediyordu. Şüphesiz kitabın hatâlarıyle birlikte bütün sorumluluğu bana aittir; ama gene de onu başkalarıyla ortaklaşa düşünüp yazdığımıza, benim payımın sadece düzenini sağlamak olduğuna inanıyorum. Onun için, bu fikirlerin özünü daha başka beyannamelerde, tahlillerde, ya da çağrılarda; hatta daha güçlü ve kesin olarak bulmak mümkündür. Bunlar, benim kitapçığımdan daha yaygın olarak tanımaya lâyıktırlar. Çünkü sağlam sosyo-ekonomik temelleri vardır ve Lenin'in dediği gibi «somut gerçekliğin üstün vekarı»na sahiptirler. Diğerleri yanında aklıma gelenler, «Guatemala devrimci hareketinin durumu ve geleceği» üzerine Orlando Fernandez'in geçen yıl yapmış olduğu tahlil, Guatemala kurtuluş cephesi FAR'ın en son bildirisi, César Montes'-inki, vs. dir.

Sizin bu kadar dikkatle üzerinde durmak nezaketini gösterdiğiniz kitap, işte bu somut şartlar içerisinde ve o şartlardan çıkarak bir anlam taşımaktadır. Ele aldığı coğrafya alanı ve «gazetecilik» ustalığı bakımından değeri çok sınırlıdır. Yapısı gereği bir örnektir, herşeyi kapsamamaktadır; örnek demek model demek değildir! Eğer bu yeni fikirleri bir bütün olarak belirli tarihî şartlardan, örneğin kökleri Birleşik Devletler ve Batı Avrupa'da bulunan Latin Amerika ülkelerinden alıp, diğer bazı şartlara aktaracak olursak, şüphesiz, o fikirleri pratik anlamlarından sıyırma, ve devrimci politika olma hususundaki iddialarını pandomim ya da en azından romantik radikalizm havasını veren bir seviyeye indirme tehlikesi ile karşılaşırız. Bu (Latin Amerika devrimini örnek olarak alma), kendi kanunları olan bir sosyal yayılma fenomenidir ve geleneksel ideolojik atmosferin dirençli olduğu yerlerde kısa zamanda verim almak mümkün değildir. Kontrol edilemiyen bu sosyal yayılmanın kaynağını, gücünü ve devamlılığını, gerek Doğu gerekse Batı Avrupa Komünist Partileri'nin canlı herhangi bir fikir ortaya koyma hususundaki acı yetersizliklerinde aramak gerekir. O kadar ki, bu partiler, nefesi kesilmiş bir manzara arzetmektedirler. Herhangi bir şey teklif edecek, varlıklarını duyuracak ya da önderlik edecek güçleri kalmamıştır. Son tahlilde bu, politika-ekonomik bir sistem olan Avrupa sosyalist sisteminin, olduğundan daha öteye bir şey, örneğin yeni bir medeniyet, sosyal değerler için otonom ve tutarlı bir kaynak veya kapitalizminkinden farklı bir insan değerlendirmesi yapmadaki başarısızlığıdır. Bu haliyle Avrupa sosyalizmi genel devrimci mücadelenin dışına düşmüştür.

Bana yöneltmiş olduğunuz eleştirilere dönecek olursak; bu eleştirilerin kendi başlarına tamamen doğru olduklarını, fakat bu meselede bir yanlış anlamaya dayandıklarını görürüz. Bu yanlış anlamadan maksadım, **(«Devrimde Devrim?»** gibi) dar ve ihtisaslaşmış bir eserde, çok geniş tutulmuş ve müşkülpesent bir incelemenin, bulamadığı şeyleri bir eksiklik olarak nitelendirmesidir.

1 — Bu kitapta, bugün Latin Amerika'da hüküm süren üretim tarzlarıyla üretim ilişkilerinin ve bunlardan çıkan geleneklerin sınıf yapılarının bir tahlilinin yapılmadığı ortadadır. Böyle bir tahlile, eserin ne amacı ne de konusuyla ilgili olmadığına dair herhangi bir şüpheye yer bırakmamak için bilerek yer verilmemiştir. Somut gerçeklikler hakkında ön-hükümler vermeyi ve gerçek olamıyacak kadar soyut ve arınmış bir formül olan «genel olarak Latin Amerika» formülünü bu gerçeklere zorla empoze etmeyi doğru bulmuyorsak, böyle bir tahlilin, ancak ayrı ayrı milletlerin özel durumlarıyla ilgili bir dizi ampirik incelemeler sonunda mümkün olabileceğini kabul etmemiz gerekir. Hatırladığım kadarıyla **«Devrimde Devrim?»**, bu tür bir tahlilin değerini ne inkâr etmiştir, ne de küçümsemiştir. (Zaten bir Marksist bunu nasıl yapabilirdi?) Yapılan sadece böyle bir tahlili var kabul ederek, geçici olarak üzerinde durmamak olmuştur. Ama bu tahlilin kitapta bulunmaması, ele alınmamış, ya da geliştirilmemiş olması başka şeydir; kitapta yok diye, yazarının, böyle bir tahlilin kitaba girmemesi gerektiği (onsuz da yapılabileceği), ya da giremiyeceği (girmesinin yersiz olacağı) kanısında olduğu sonucunu çıkarmak ise büsbütün başka şeydir.

Bunu söyledikten sonra, bir yana bırakılan meseleyi, yani geçici olan bir şeye dayan-

Gerilla savaşı ...vaşlarının mihveri ve başka bir şey değildir

Yakalanıp hapsedilişimle ilgili olaylar, bunlar etrafında yürütülen ve gerçekleri tahrif eden yayınlar ve herşeyin üstünde Che'nin ezici gölgesi olmasaydı, «Devrimde Devrim!» her halde dikkatinizi çekmezdi. Bu önemsiz tartışmada Che'nin adını anacak olursam: okurken tuttuğu notlar bir gün yayınlanırsa, kitap hakkındaki yargısının birçoklarınınkine ters düştüğü görülecektir. Kitap onun beğenebileceği kadar cesur ve yeteri kadar radikal değildi, fakat yine de görüşlerini yansıtmaktaydı.

manın uzun boylu mümkün olmadığı meselesini ayrıntılı olarak incelemenin gerekli olduğu aşikârdır sanıyorum. Önceliği olan diğer konu, her ne pahasına olursa olsun o anki pratiğin önceliği konusu uğruna, şimdiye kadar çok şeyin feda edilmiş olduğunu görerek, esaslı bir incelemenin artık çok gerekli ve çok âcil bir mesele haline geldiği kanısına varmış bulunuyorum. Kışkırtıcı formüller değil de iyi-denenmiş kavramları kullanmak suretiyle, nankör ve bölük pörçük bir iş olan teorik araştırmalar ve tarihî, iktisadî ve sosyal incelemeler yapmak günümüzün gereği haline gelmiştir. Ütopik olarak bu ödevlerin yerine getirilmiş olduğu bir durumda bulunduğumuzu farzetsek bile, bir takım öncüllerden belli bir sonuç çıkarır gibi, bu durumun kendi başına politik eylem için bir yön çizilmesine yetmiyeceğini, hele başarıyı garantilemeye hiç yetmiyeceğini unutmamak gerekir. Gerçeğin kendisi akla uygundur, fakat ihtimaller her zaman öyle olmayabilir. Sadece, belki, matematik bir soyutlama olan ihtimaller hesabı teorisinin, elektronik beyinler için bir oyun, bir eğlence, yahut bir soyutlama olan nükleer savaş ihtimaline uygulanması, buna istisna teşkil edebilir. Ama, gerçek ve ciddi meseleler olan sınıf mücadelesi ve halk savaşlarına uygulanması kesinlikle mümkün değildir! Herhangi bir olaydaki mantık, ne Aristo mantığı, hatta ne de Spinoza mantığına uymamaktadır. Gerçek durumları değerlendirdiğimiz zaman, kendisinden şuurlu bir politik çizgi çıkarılabilecek stratejik bir seçme yapmanın en sonunda bir zorunluluk olduğunu görürüz. Devrimci bir çizginin başarısı için kitlelerin ve dâhi önderlerin azmi hâlâ bir ön-gerekliliktir.

2 — **«Devrimde Devrim?»**in amacı, belirli şartlarda, özellikle silâhlı mücadelenin yürütülmekte olduğu bir sırada, politika ile askerliğin birbirinden ayrılmasının sun'î ve tehlikeli bir durum yaratığını ve bu gibi durumlarda politikanın ancak büyük ölçüde askeri bir şekilde ifadesini bulabildiğini göstermekti. Şüphesiz bu herşeyi kapsıyan bir anlam taşımaktadır. Onun için, kesinlikle bu gibi özel durumları tanımlamaya hasredilmiş bir kitabın, tümüyle askerî ya da «teknik» görünüşlü konulara ağırlık verdiğine işaret etmek başka şeydir; politik meseleleri, kitleler arasında çalışmayı, sendikaları ve her zaman ve her yerdeki tüm devrimci sürecin ideolojik ve politik mücadelelerini konu dışı bırakarak, askerî meselelere gereğinden fazla ağırlık verildiğini ön-yargısını ileri sürmek büsbütün başka şeydir! Böyle çocuksu bir abartmayı ciddiye almanın gereği yoktur.

3 — Latin Amerika'da silâhlı mücadelenin gelişmesini mümkün kılacak şartları incelemek **«Devrimde Devrim?»**in amacı değildi. Onun amacı, geçen on yılda gerçekten oluşmuş birkaç silâhlı mücadele hareketiyle ilgili kısa bir inceleme yapmaktı. Yani kitapta, «şartların olgunlaşmış olup olmadığı» meselesi değil, şartların hiç olmazsa örgütlü bir silâhlı mücadelenin ortaya çıkmasına yetecek kadar olgunlaştığı yerlerde nelerin olup bittiği ele alınmıştır.

Olup bitenlerden ve halen olmakta olanlardan, ileride olacak olanlarla ilgili dersler çıkarmak zorunludur. Günümüzde artık insanlar bilinç ve sosyal bilime sahiptirler, ve tarihi yaptıklarının farkında oldukları için, yaptıkları tarihin nasıl bir tarih olduğunu bilmek istemektedirler. (Hiçbir şey yapmamak ta, tarihi yapma gerçeğini değiştirmez.)

Böylece, kendisinden kopyalar çıkarılacak bir ana-plân (belirli kökleşmiş bir geçmişten çıkarılan bir ana-plân ve geleceğin her yerde geçerli kopyaları) fikrini empoze etme açık teşebbüsü olarak derhal reddedilen, model fikrine geri dönmüş oluyoruz. Ama diğer taraftan, acaba diyorum —ve bu soruyu kendi kendime sık sık soruyorum— bu düşünce, Marksist metodun bir zorlaması olarak, bir kader gibi, kendimize rağmen kabullerimizi yönetmekte midir? Aynı şey Marksist olmayan metodlar için de söz konusudur, çünkü bu bir ölçüde bütün sosyolojinin meselesidir. Doğruluklarından veya kullanılan metodun sağlamlığından tamamen ayrı olarak, «olmakta olandan» ham ve nötr bir durumda çıkarılmış bulunan bu dersleri ileri sürmek mümkün müdür? Bu ileri sürülenler bir kanun gücüne sahip hâle gelmezler mi? Devrimci fenomenlerle ilgili objektif incelemeleri, geleceğe ait normatif bağlantılardan arınmış hâle getirmek elde midir? Nasıl bir kanun söz konusudur: Doğal mı («iki fenomen dizisi arasındaki sabit bağlılık» mı); yoksa sosyal ve ahlâkî mi («ideal olması gereken» mi); yoksa her ikisi de mi («imkânsız olan»ın aynı zamanda «benim için olması gereken» haline gelmesi mi)? Verilen gelişmelerin tasvirî bir tahlilinden, hangi noktadan itibaren muhtemel ve gelecek gelişmeler için (hiç olmazsa kanunda) geçerli bir kural tesbit etmeye başlanmış olur? Gerçeğin kendisinden değerler sahasına bir geçiş var mıdır? Varsa, hangi noktadan sonra böyle bir geçiş olur? Bütün bu oldukça akademik soruların muğlâklığı, belki de, Marksizmin aynı zamanda hem felsefî hem de sosyal statüsünün muğlak tarafına parmak basmış oluyor. Marksizm, eleştirici bir felsefeye bağlı olduğu gibi (ki bu eleştiriciliği hem kendi kendisine, hem de başkalarına yönelmiştir ve Marksizmin üstünlüğü de buradadır), bilimsel olma ünvanını da taşımaktadır. Marksizm aynı zamanda bir ideoloji de değil midir? Bu ideoloji, hem fertlerin gönüllü olarak bağlandıkları bir konu, hem de sosyal bir sınıfın, yani proletaryanın «tabiî» bir ifadesi anlamına gelmiyor mu? En kötü ihtimalle, bu bilim de: ortodoksluğu, âyinleri, bildirileri, ahlâki öğütleri, doğru-düşünme kuralları ile, geçmişteki benzerleri gibi dinî bir doğma, bir inanç konusu haline gelemez mi? (Üstelik bütün bunlar, gittikçe daha da fosilleşip acıklı hale gelmezler mi?).

Konu dışına çıktığımı söyliyeceksiniz. Katiyen: işte konu yine karşımızda. Bu kitaptan dolayı otuz yıl hapse mahkûm edildim. Kitap, mahkûmiyetim için en önemli delil sayıldı, içindekiler iddianamenin başlıca unsurlarını teşkil ediyordu. Yürütülen muhakeme şuydu: Kitap, kesinlikle Latin Amerika gerilla hareketine ait faaliyetlerin, taktiklerin ve teşkilâtların tahlilini ihtiva etmektedir (buradaki mantıksızlığı bir yana bırakıyoruz). Bolivya gerilla hareketi (Che Guevara tarafından yönetilmekle beraber) aynı şekilde faaliyet gösteriyordu, aynı taktikleri kullanıyordu ve aynı teşkilâtlanma sistemini benimsemişti. (Acaba başka türlü olması mümkün müydü diye soran yok.) Onun için, bu kitabın sahibi, Bolivya gerilla hareketinin ve onun «suçları»nın «entellektüel yazarı» sayıldı. Bir suçlu olarak da en yüksek cezayı hak etmişti, vs., vs. Şüphesiz, emperyalizmin beni etkisiz hâle getirmek için daha sağlam sebeplere dayandığını düşünebilirsiniz. Fakat benim için en çarpıcı olan nokta, duruşmanın bu acaip ve aldatıcı muhakeme etrafında yürütülmesi ve bunun mahkûmiyetimin temeli oluşudur. Bu aldatıcı muhakemeyi çürütmek çok zordur. Çünkü bu muhakeme, son tahlilde, Marksizmin böğründeki bir çelişkiye dayanmaktadır (bunun araya girmesinin vak'aları açığa çıkarma baskısı altındaki mahkeme heyetince her zaman pek hissedilmeyecek bir yolda olduğu da bir gerçektir). Marksizmin bütün felsefî ve politik gelişmelerinde: mekaniklik ile iradeye bağlı olma arasında sık sık ortaya çıkan tartışmalarda, ekonomiye saygı ile vicdanın yüceltilmesinde, bilim olarak Marksizm ile hümanizm olarak Marksizmde, **Kapital**'in Marks'ı ile **El Yazmaları**'nın genç Marks'ında, vs. de hep bu çelişkinin var olduğu görülür.

Mektubumuzun konusuna ve derginizde tartışılan meseleye dönecek olursak, tasvirî olanla normatif olan arasındaki, gerçek hâdiselerle «model» arasındaki bu dengesizliğin, kitap ve makalelerde şuurlu olarak benimsendiği sonucunu çıkarabiliriz. Bir militan tarafından formüle edilmiş olan ve ilerleyen bir harekâtın sadece bir yüzü olarak görülen herhangi bir politik teori için bunu hoş görmek lâzım. Şartların zoruyla bu yazılar bir anlamda devrimci mücadelenin örgütlenmesine katkıda bulunma amacıyla yazılmıştır denebilir. Fakat, yine de bu yazılar, açıkça ve basitçe, tecrübeden çıkan derslere dayanmaktadır ve bu yüzden de yeni tecrübelere zıt düşebilirler.

4 — Kendi kendine örgütlenen ve millî çaptaki bir teşkilâttan ya da şehirlerdeki politik faaliyetlerden bağımsız, şurada burada patlamalara yol açacak izole askeri grupların en yalın ve ana-çizileriyle belirtilmiş şekli olan Foco ve bu adı alan teori şüphesiz ütopik bir kavramdır. Somut durumlarda, politik önderliğin ve örgütlenmenin karmaşık görevlerini açıklama yeteneğine sahip, tutarlı bir devrimci çizgi değildir. Bu sözde teoriyi yıkmak başka şeydir (üstelik kolay bir şeydir), karmaşık ve sakınılamıyan bir gerçeklik olan «halk savaşları» nı red etmek için bunu bir bahane yapmak ise büsbütün başka şeydir. Gerilla savaşı, bu halk savaşlarının mihveri ve sonucundan başka birşey değildir. Her geçen gün hesap gününü yaklaştırmaktadır, bunun başka yolu da yoktur.

Bu söylenenler birkaç rasyonalizasyon ya da iyi niyet ifadesinden başka bir şey değil ve sizin eleştirilerinizin ayrıntıları ve kitabın metnine herhangi bir değişiklik getirmez. Ne yazık ki, ne o ne de öbürü, yani ne sizin dergi ne de benim yazılar yanımda yok. Yanımda ne de Marksizm-Leninizm'in klâsiklerinden herhangi biri var. Öyle sanıyorum ki, askeri sansür beni lehte aleyhte bütün kötü düşüncelerden korumak istiyor. Eskiden okuduklarımdan ve kendi yazdıklarımdan aklımda kalanlar var. Bunlara dayanarak, o önemsiz metinlerin muhtevaların oldukça gerçeğe yakın bir şekilde verebildiği-

(Sayfayı çeviriniz!)

Senatoda yükselen ses
milliyetçilik anlayışını açıkladığımız ordumuzun geleneksel sesiydi
Kendisine yakışan tepkinin ilk belirtisi
Sayın Başbakanı sinirlendiren de işte bu geleneğin,
Sayın Madanoğlu'nun konuşmasiyle
suyüzüne çıkmış olmasıdır
Sayın General, ordunun bu niteliğini dile getirmiştir
Emperyalizmin ve onun işbirlikçilerinin bunca gayretlerine rağmen...

Millî Ordu sorunu ve işbirlikçiler...

Hamdi KONUR

Bütçenin Cumhuriyet Senatosunda görüşülmesi, yeni sorunlar diyemezsek bile, yeni açıklamalar çıkardı karşımıza. Ordumuzun yüzde 95'i bilindiği gibi NATO emrindedir. NATO Amerikanın öncülük ettiği bir andlaşma örgütüdür. Ve gayrî millîdir. Üzerinde tartışmalar sürüp gitmektedir. Bundan ötürüdür ki, millî amaçlara yönelik yeni birlikler kurma, yanı NATO'ya bağlı olmayan, onun dışında yeni millî birlikler kurma teşebbüsümüz var. Herkesce bilinen bir teşebbüs. Bütçemizin, yaklaşık olarak dörtte birini her yıl ordumuza ayırdığımız halde, mevcut silâhları ulusal amaçlarımız uğruna, istediğimiz gibi kullanma yetkisine sahip değiliz. Bu konu da bir mektup dolayısiyle öğrenilmişti. Ülkemizde kurulan «tesis ve üsler» de de kumanda yetkisi bizim elimizde değil. Bir savaşa katılıp katılmamak bizim inisiyatifimizde olmadığı halde çıkacak, yani başkalarının çıkaracağı bir savaşta ilk hedef olacağımız da günlük basında çiğnenen bır sakız haline geldi.

Tüm bunlar ve benzeri bir yığın yeni olmayan sorunlar biliniyor. Biz bundan dolayı «yeni sorunlar diyemezsek bile» cümleciğini kullanıyoruz. Ve bu sorunlar öylesine açık-seçik ki, üzerinde tartışmalar bile yapılmıyor.

Bu durumun, bizim ordumuzda bir yansıması olmamalı mıydı? Böyle bir şeyi düşünmek bile abes. Halktan yana milliyetçi ve devrimci karakteriyle ün salan ve kendi halkının umudunu kendi halkının güvenliğini kendinde sürdürmesini bilen bir ordunun, böylesine şartlar içinde, «ulusal ordu olmayı» özlemesi kadar normal bir davranış olamazdı. Sayın General Madanoğlu, işte bu özlemi dile getiriyordu. Hem de ne kadar duygulu ve ne kadar açık bir konuşma ile.. **«Güvenliğin temel örgütü olan ordu gücünün kaynağı, ulusunun sevgi ve desteğidir»** diyordu. **«Milleti kendisini ayakta tutacaktır. Onun içindir ki, ordu-millet kaynaşımı içinde ulusal ordu olmayı özler durur.»**

Bu sözler sayın Başbakanı yeni açıklamalarla, bugüne kadar alışmadığımız sinirli bir tutuma itti. Hattâ daha da öte, sayın Generale bazı konularda, hem de Generalin pek iyi bildiği konularda dersler vermeğe kalktı. Tabiî, biz bu tutumu ciddiye almadık. Ve bundan dolayı da, olayın bu yönü ile ilgilenmiyeceğiz. Bizim üzerinde duracağımız konu, sayın Madanoğluna ve onda ifadesini bulan «özlem»e gösterilen sinirli tepkidir.

Sayın General orduyu küçümseyecek, sayın Demirel de Madanoğlu'na karşı orduyu savunacak! Böyle bir şey düşünülemez. O halde bu tepki nereden geliyor?

Azgelişmiş, ya da gelişmekte olan ülkelerde, burjuva sınıfının yerini yabancı sermaye acenteleri özelliğinde, işbirlikçi bir sınıf almıştır. 19. yüzyılın ikinci yarısında bu sınıf imparatorluk sınırı içindeki azınlıklarca temsil ediliyordu. Bu konuya başka bir yazımızda değineceğiz. Bu tür işbirlikçiler, kapiatlist ülkelerin üstün kültürünü benimseyerek, kendi uluslarına karşı yabancılaşmanın sonucu olarak, milliyetçiliğin yerine kozmopolitizmi benimsemişlerdir. Ve tüm üstyapı kuruluşlarını bu espri içinde eğitmek çabası içindedirler. Onların kendi uluslarına güvenleri yoktur. İşbirlikçi felsefelerine uygun olarak, mutlaka gelişmiş bir ülkenin kanadı altına sığınmaları lâzımdır. Aksi halde ulusal yaşantımızın tehlikeye düşeceğine inanırlar. Onlara göre, Amerikan tekellerini savunmak hür dünyayı, insanlık ideallerini ve onun yanında kendi uluslarını savunmak demektir!

Bununla birlikte, kozmopolitizmin karşısında olarak bir de uluslararası tekelci kapitalizmle savaş halinde bulunan azgelişmiş ülke halklarının bağımsızlık savaşını yürüten gerçek milliyetçilik anlayışları vardır ki, bu anlayış, olayları kendi öz halkının yararı açısından ele alıp tutum ve davranışlarını kendi halk yığınlarının yararına değerlendirir. Bu da, kozmopolitizmin karşısındaki halkçı milliyetçiliktir. Emperyalizm bu türden milliyetçiliği kınar ve: «Barutun icadından bu yana en tehlikeli silah» olarak niteler. Emperyalizmi, yani uluslararası tekelleri en çok korkutan da, işte bu tür. kendi halkını yoksulluktan, sömürüden ve her türlü kölelikten kurtarma amacı güden ve sosyal mücadeleyi bu yönde sürdüren milliyetçiliktir. Emperyalizmi de, kapitalizmi de reddeden Atatürkçü milliyetçiliğin özünde bu espri vardır. Ve buna bağlı olarak Atatürkçü felsefe içinde eğitilen ordumuzun milliyetçilik anlayışında da bu anlayış özü teşkil eder. Oluşumu, emperyalizm ve kapitalizme karşı yürütülen ilk kurtuluş savaşından gelir. Ve bunlar dünya yüzünde varoldukça, Atatürkçülüğün de var olacağı tabiîdir.

Şimdi böylesine bir tablo içinde tarafların yeri neresidir?

Amerikan gazetleri sayın Başbakanımızın Amerikan taraftarı olduklarını açıkça yazdılar. Bu demektir ki, Başbakanımız kendi ulusunun kalkınıp mutluluğa ulaşmasını, tekelci kapitalist bir devlet olan Amerika ile işbirliğinde görüyor. Aslında ise, Emperyalist ülkelerin yaşaması, bizim gibi azgelişmiş ülkelerin, bugün, içinde bulunduğu şartların sürdürülmesine bağlıdır. Bizim yoksulluğumuz sağlar Amerikanın zenginliğini. Böyle bir ilişkinin, sayın Başbakanımızı, gerçek milliyetçiliğe değil de kozmopolitizme iteceği tabiîdir.

Sayın Madanoğlu'nun tam tersi. Ve şöyle ifade ediyor sayın General bu tersliği. **«..Yabancı sermayenin sunduğu geliştiricilik, eninde sonunda geciktiriciliğe dönüşür ve yerli aracı (....) bilerek bilmeyerek işbirlikçi olur çıkar.»**

Ve kendi milliyetçilik anlayışını da, kendi öz halkının mutluluğu açısından alarak şu sözlerle belirtiyor: **«Sayın senatörler, toprak reformu yapılmadan, sosyal adalet sağlanmadan, millî gelir dağılımı yapıcı bir bileşime sokulmadan, sanayileşmenin temeli atılmaz ve kalkınma gerçekleştirilemez.»**

Başbakanın tüm bunlara cevabı, sayın Madanoğlu'nu ayıplamak ve kınamak olmuştur. Demek ki, taraflardan birisi kendi ulusunun mutluluğunu tekelci kapitalizmin, yani emperyalizmin yanında ve «her mahallede milyoner yetiştirme amacıyle onunla yapılacak olan işbirliğinin kaderinde görüyor; diğeri de kendi ulusunun mutluluğunu toprak reformunda, sosya adaletin sağlanmasında, millî gelirin adalet üzere dağılımında ve yabancı sermaye dışında, kendi maddî ve manevî potansiyelini harekete getirmekte görüyor.

Bu iki farklı görüşü, böylece tesbit ettikten sonra, şimdi sayın Başbakanın olağanüstü sinirli tepkisinin nereden geldiği konusuna geçelim.

Burada da önce, sayın Demirel'in bu sözlerinden, ordu anlayışının ne olduğu bilinmelidir. Açıktır ki, sayın Başbakan generale cevap vermiş sayılmaz. Sayılmaz ama, diyalog da «Bayram haftası... Mangal tahtası» değildir. Farklı açılardan değerlendirilen bir ordu anlayışı ile karşı karşıyayız. Açık olan, sayın Başbakanın, Türk ordusu ile halkının ilişkisi üzerinde yeterince fikir sahibi olmadığıdır. Ona göre, her yerde görüldüğü üzere ordu, belirli bir topluluğun içinden çıkan ve bilinen sorumluluklarla görevlendirilmiş bir örgütten ibarettir. Yani, ordu, iktidardaki sınıfın yararına öncelik tanıyan bir güvenlik kuruluşudur. Ve Milliyetçi olup olmadığının ölçüsü de bu açıdan değer kazanır.

Debrayın cevabı

mi ümidediyorum. Katiyen, sonradan, onların ihtiva ettiği herşeyi meşrûlaştırmak niyetinde değilim. Niyetim sadece onları hak ettikleri çok mütevazi yerlerine iade etmektir.

Yakalanıp hapsedilişimle ilgili olaylar, bunlar etrafında yürütülen ve gerçekleri tahrif eden yayınlar ve herşeyin üstünde Che'nin ezici gölgesi olmasaydı, **«Devrimde Devrim»** herhalde dikkatinizi çekmezdi. Bu önemsiz tartışmada Che'nin adını anacak olursam: okurken tuttuğu notlar bir gün yayınlanırsa, kitap hakkındaki yargısının birçoklarınınkine ters düştüğü görülecektir. Kitap onun beğenebileceği kadar cesur ve yeteri kadar radikal değildi, fakat yine de görüşlerini yansıtmaktaydı. Latin Amerika üzerine olan iki makaleye gelince, onlar çok eskiden, burjuvazi sayesinde o sıralarda çok değer verdiğim edebî çalışmaların yanısıra kaleme alınmışlardı. Bunların, olayları şöyle gözden geçirici nitelikte makaleler, Avrupalı okuyucular için yazılmış taslaklar olduklarını ayrıca belirtmeme lüzum yok. Ve bütün bunlar, hiçbir zaman, katı bir şekilde birbirinden çıkarılan bir «tezler» bütünü, yerleşmiş bir sistem, ya da bir «plân» ın son tanımlaması olmak iddiasını ne taşımıştır, ne de taşıyabilirdi. Devrimci eylem yanında böyle bir terminoloji o kadar ürkütücü dür ki, insan gülümsemeden edemez.

Aziz Huberman ve Sweezy, sizin DERGİ'nin yaz sayısının bana ayrıldığı sürprizini öğren dikten sonra aklıma gelen, biraz dengesiz ve başıboş düşüncelerimi oldukları gibi size gönderiyorum ve bundan herhangi bir entellektüel utanç duymuyorum.

Biraz şahsî olan son bir söz daha. Çok okunan ve saygı duyulan derginize zaman zaman hayli sert bir şekilde çattığım oldu. Bunun, günümüz devrimci hareketi içinde bugün en temizi olduğunu gördüğümüz bir hareket hakkında, bir ara MONTHLY REVİEW'nun şüphe, karışıklık ve zehir saçıcı eğilimi yansıttığını görmenin verdiği ve birçok okuyucunuz tarafından da paylaşılan hayal kırıklığı anında olduğunu bilmenizi istiyorum. Hâdiselerin bu değersiz sürtüşmeleri sıfıra indirdiğini sanıyorum. Artık günü geçmiş bir süreden beri size bu açıklamayı borçluydum. Rüzgâr gibi geçti...

Yurt dışındaki öğrencilere baskı yapılıyor

Bir yılı aşkın bir süredir Almanya'daki işçi ve öğrenci örgütlerinin devrimci eylemlerini engelleme çabasında bulunan iktidar ve onun dışarıdaki memurları Anayasaya aykırı yönetmeliklere dayanarak öğrencilerin düşüncelerine baskıyı arttırmışlardır... Durumu tartışmak ve gerekli tedbirleri düşünerek, Anayasa dışı harekete karşı koymak için Frankfurt yöresinde Almanya Türk Öğrenci Federasyonu'nun çağrısı üzerine toplanan Almanya'daki Türk Öğrenci Temsilcileri oybirliğiyle aşağıdaki bildiriyi yayınlamaya karar vermişlerdir.

Almanya Türk Öğrenci Federasyonu'nun (A.T.Ö.F.) 13 ile 16.3.1969 tarihleri arasında Frankfurt yakınlarındaki Schloss Hausen'de düzenlediği 2. GENKLİK SEMİNERİ'ne katılan öğrenciler, aşağıdaki noktalarda görüş birliğine vararak, bu hedeflerin kamu oyuna iletilmesine **oy birliği** ile karar vermişlerdir:

1 — Biz Almanya'daki Türk öğrencileri, egemen sınıfların ülkemizin geleceğini karanlıklara götüren yasa dışı davranışlarını büyük bir bir endişeyle karşılıyoruz. Bu durum, Türk toplumuna karşı olan sorumluluğumuzu ve bundan çıkacak ödevleri yüklenme zorunluluğunu arttırmaktadır. Bu günkü çevremizde ve gelecekte üzerimize alacağımız görevlerin gerektirdiği koşullar altında, **Türkiye'nin ulusal bağımsızlığını** ve **Anayasamızın öngördüğü demokratik düzeni f i i l e n gerçekleştirme yolunda bütün gücümüzle çalışacağız.** Amacımız, TÜRKİYE'NİN EKONOMİK VE SİYASAL DIŞ BAĞIMLILIKTAN VE BU DÜZENİN YÜRÜTÜLMESİNE ARACI OLAN İÇ SÖMÜRÜCÜLERDEN KURTARILMASI VE BU AMAÇ ÇEVRESİNDE, KURULU DÜZENİN BASKISI ALTINDA TUTULAN TÜRK HALKININ BÜTÜN İLERİCİ VE DEVRİMCİ GÜÇLERİNİN BİRLEŞTİRİLMESİDİR.

2 — Bu amaç, bizlere, içinde bulunduğumuz yakın baskıları da unutturmamalıdır. Artık yurt dışındaki gençlerin yurt sorunlarına eğilmeleri ve Türkiye'nin gerçek çıkarlarına hizmet etmelerinin ne denli metodlarla önlenmek istendiği apaçıg ortaya çıkmıştır.

«Anayasa ve hukuk dışı tutum ve davranışlarıyla meşruluğunu kaybetmiş bir iktidar» zamanında çıkarılan ve demokrasi anlayışına uymayacak biçimde öğrencilerin temel haklarını kısıtlayıcı bir nitelik taşıyan «TÜRK ÖĞRENCİLERİNİN YABANCI MEMLEKETLERDE OKUMALARI İLE İLGİLİ YÖNETMELİK», öğrenciler üzerindeki bu baskı düzeninin başlıca aracıdır.

Eşine totaliter bir rejimle yönetilen İran ve Yunanistan'da bile raslanmayan bu yönetmelik, açık bir ifadeden uzak elâstikî maddeleriyle, öğrencilerin burs ve dövizlerinin keyfî kararlarla kesilmesine yol açmaktadır. Öyle ki yönetmeliğin 21. maddesi Millî Eğitim Bakanlığı'nın Almanya Bölgesindeki bir görevlisine, Anayasamızın y a l n ı z b a ğ ı m s ı z T ü r k M a h k e m e l e r i n e verdiği yargı yetkisini tanımakta ve egemen sınıfların çıkarlarına aykırı davranışlarda bulunan öğrencilerin, «yurdumuzun şeref ve itibarını kırıcı» veya «yüksek menfaatlerine aykırı» hareketlerde bulundukları gerekçesiyle vatan haini ilân edilerek «Türkiye'ye geri alınabilmelerine» (!) imkân vermektedir.

Sözü geçen yönetmeliğin son zamanlarda kasıtlı olarak ilerici güçleri yıldırma amacıyla uygulandığını göz önünde tutan Almanya Türk Öğrenci Federasyonu, bu seminerinde yeni bir yönetmelik taslağı hazırlamış, ve bunu Millî Eğitim Bakanlığına kabul ettirmek ve öğrencileri bu yönde uyarmak için yoğun bir çalışaya girmeye karar vermiştir.

3 — Bu arada üzerinde durulan çok önemli bir husus da, hâlen görevli bulunan Millî Eğitim Bakanlığı görevlisi Ali Rıza Özgüç'ün egemen çevrelere angaja bir duruma gelmesidir. Kendisi bu uğurda, yürürlükte bulunan yönetmeliğin maddeleri kasıtlı olarak birbirine karıştırmakta ve egemen çevrelerin çıkarlarına dokunan her türlü gençlik hareketini daha başlangıcında baltalayabilmek için bu yönetmeliğin dahi sınırları dışına çıkarak yetkilerini aşmaktadır. Bununla da yetinmiyerek öğrenciler arasında, çeşitli belgelerle tesbit ettiğimiz b ö l ü c ü faaliyetlerde bulunan ve bir takım j u r n a c i l e r d e n istifade yolunu seçen A. R. Özgüç'ün bir memur tarafsızlığı ve hukuk devleti anlayışıyla bağdaştırılması mümkün olmayan bu tutumunu şiddetle y e r e r i z.

Aynı zamanda Almanya bölgesi Kültür Ateşesi olan A. R. Özgüç'ün Türk kültürünü yabancı memleketlerde yayma konusunda ne gibi çalışmalar yaptığını da bilmek isteriz.

Bütün öğrenci arkadaşların yukardaki noktalara önemle dikkatlerini çekerken, bu baskının yakın gelecekte olayların gelişmesiyle daha da artacağına işaret etmek yerinde olacaktır.

ALMANYA TÜRK ÖĞRENCİ FEDERASYONU

Şu var ki, çağımızda bir ordunun, bağlı bulunduğu ulusun fertlerinden meydana gelmesi ve kendi ulusunun hal ve gelecekteki güvenliğini sağlamakla yükümlü bulunması, milliyetçiliği için yeterli olmuyor. Belirli bir açıdan, teorik tanımlama ile zorunlu uygulama arasındaki çelişkiler çağımız insanını yanıltmayacak kadar açıklığa kavuşmuştur. Güney Amerika Ulusal ordularının kendi uluslariyle ilişkileri... burnumuzun dibinde İran ve Yunan ordularının içinden çıktıkları toplumlarla olan ilişkileri... Amerikan ordulariyle işbirliği halinde olan Güney Vietnam ordusunun içinden çıktığı kendi ulusuna reva gördüğü tutum vb. Bunların hepsi de birer millî ordudur Sayın Başbakanımıza göre. Öyle ki, kendi halkını kurşuna dizen, kendi gençlerini dipçikten geçiren, emperyalizmle işbirliği yapan Millî ordu!.

Demek ki, bir ordunun ulusal niteliğini içinden çıktığı ulus ilişkisi açısından almak, o ordunun milliyetçiliğini karakterlendirmekte yeterli değildir. Arada bir boşluk var. İşte, bizim ordumuzun özelliği, aradaki bu boşluğu dolduran niteliğidir. Ve bizim milliyetçilik anlayışımızı dile getirir: gerek iç ilişkilerde, gerek dış baskılarda, ne zaman darda kalsak, biz, toplum olarak başımızı ona çevirir, tüm umutlarımızı onda toplarız. Ve bugüne kadar da bu umutlarımız boşa çıkmamıştır. Milletçe alışkanlık haline gelmiştir bu tutum ve bu davranış. Bunu bir örnekle, daha da açabiliriz. 27 Mayıs arefesindeydi. Gençler coplanıyor, yüksek okullar, düşman karargâhıymış gibi kurşun yağmuruna tutuluyordu. Kulak fısıltıları, Kayseri ve Konya'da hazırlanan irtica ordularının dehşetini alabildiğine yaymaya çalışıyordu. Tahkikat Komisyonları, Vatan cephesi denilen örgütlenme faaliyetleri radyo yayınları her tarafa dehşet saçıyorlardı. Güvenilir bir kurum kalmadığı bir anda tüm gözler orduya çevrildi. 27 Mayısı izleyen günlerdeki coşkunluk hâlâ hatırlardadır. Coplardan ve polislerden kaçan gençlerimizin subaylarımıza sığındıklarını gözlerimiz buğulanarak ve göğüslerimizi kabartarak hatırlıyoruz. Ne zaman bir zulümle karşılaşsak, gözlerimiz ordumuza çevrilir. Ne zaman bir tehditle karşılaşsak, gözlerimiz ordumuza çevrilir. Ordumuz bizim herşeyimiz. Tüm ümitlerimiz onda toplanmıştır. Biliriz ki, o, halkının yanındadır. Biliriz ki, devrimci atılışlara bugüne kadar öncülük etmiştir. Bunların hiçbirisi rastgele değildir. Seneler bizi böyle alıştırmıştır. Bugün de öyle, gençlerimiz, öğrencilerimiz sıkıştıkları anda çevrelerinde bir subay ararlar. Ve onu görünce de yüz çizgilerinde bir yumuşama, bir emniyet ve rahatlama belirir. Bugün 20 binlik irtica silâhlanmasına ve emperyalizmin yeni savunucuları, faşist özentisi komando örgütlerine rağmen, tüyümüzü bile kıpırdatmadan huzur içinde bekleşmemiz de ona olan güvenimizdendir. Alışkanlıkla biliriz: ordumuz devrimci hareketin yanındadır. Halkla beraberdir. Gelişmiş bir yığın ülkelerde ordu egemen sınıfın yanında ve onun çıkarının koruyucusudur. Bizde bunun tam tersi, ordu mazlum halkın yanında ve onun çıkarının koruyucusudur. Kapitalist yoldan kalkınabileceğini sanan azgelişmiş bir yığın uluslarda ordu, emperyalizmin ve onun işbirlikçilerinin yanındadır. Bizde bunun tam tersi. Ordumuz emperyalizmin ve onun işbirlikçilerinin karşısında ve ilk kurtuluş savaşını vermiş olarak dünya tarihlerinde yerini almış bir ordudur.

Bunun, neden böyle olduğunu kimse açıklama ihtiyacını duymaz. Böyledir işte. Belki subaylarının halk çocukları oluşundadır. Belki yaşantılarının halkının yaşantısından farksız oluşundandır. Vel belki de, saydıklarımızın hepsinin bir arada bulunuşundandır. Geleneği budur ordunun.

Emperyalistler ve onların yerli işbirlikçileri ordumuzun bu özelliğini farketmişlerdir. Onu hem halk kökeninden koparma, hem halktan ayrıcalı duruma itme ve hem de beyin yıkama gayretleri buradan gelir. Ve bütün güçlerini bu gayret üzerinde toplamışlardır. Bu gayretin başarılı bir sonuca ulaştığı ümidine kapıldıkları bir sırada, sözüne güvenilir, gerçekten itibarlı bir General, ordunun duygularını dile getirirmişçesine: «Güvenliğin temel örgütü olan ordu gücünün kaynağı, ulusun sevgi ve desteğidir» diyordu. Milleti kendisini ayakta tutacaktır. Onun içindir ki, ordu-millet kaynaşımı içinde ulusal ordu olmayı özler durur.» Bunca çabaya rağmen böyle bir sesin yükselmesi, emperyalist cephede ve onun uydularında hayal kırıklığı yarattı. Sayın Generale gösterilen hiddetin ilki buradan geliyor. Emperyalizmin «Ulusal» sözcüğüne karşı özel bir duyarlığı vardır. İkide bir: «... ulusal ordu olmayı özler durur.» Cümleciğini tekrar ederek hiddete kapılma, bunedenledir.

Başbakan birşeye daha çok sinirlenmişti: «Ordu, yabancı ve yerli şirketlerin ortaklığında ticarete itilmenin ne demeğe geldiğinin Türk ordusu, dünya görüşünde olsun, yurt sorunlarında olsun, gereği kadar değilse bile yeteri kadar bilinçlenmiştir.»

Bütün bu sözler ordu üzerinde oynanmak istenen oyunların boşa gittiğini isbatlıyordu. Senatoda yükselen bu ses, milliyetçilik anlayışını yukarıda açıkladığımız ordumuzun geleneksel sesiydi. Kendisine yakışan tepkinin ilk belirtisi. Sayın Başbakanı sinirlendiren de işte bu geleneğin, Sayın Madanoğlu'nun konuşmasiyle suyüzüne çıkmış olmasıdır. Sayın General, ordunun bu niteliğini dile getirmiştir. Emperyalizmin ve onun işbirlikçilerinin bunca gayretlerine rağmen...

İşte biz, bunlardan ötürü deriz ki: **«sinirlenip hiddete kapılmalar, sayın Madanoğlu'nun kişiliğinde ordumuzun geleneksel tutum ve davranışınadır.**

İTÜ'de cemiyet seçimlerini devrimciler kazandı

İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Cemiyeti seçimleri tamamlanmış bulunmaktadır. 6 Fakülte de yapılan seçimleri devrimci gençler ezici bir çoğunlukla kazanmışlardır. Böylece 12 Nisanda yapılacağı ilân edilen Birlik kongresinin sonuçları aşağı yukarı belirlenmiş olmaktadır. Zira Birlik Yönetim Kurulunu seçecek 120 delegenin 120 si de sol kanattandır.

Bundan bir süre önce yapılan Mimarlık ve Kimya fakülteleri öğrenci cemiyeti kongrelerinde devrimcilerin karşısında hiç bir grup olmadığı için oybirliği ile seçimi almışlar, İnşaat Fakültesinde Kemalist'ler, sağcı çığır grubunun aldığı oyların iki mislini almışlar, Makina fakültesinde devrimciler 242 oy, faşistler 108 oy, Elektrik fakültesinde Antı-emperyalist grup 139, Sosyal Demokratlar ise 112 oy almışlardır.

Görüleceği gibi Devrımcilerin aldığı oylar, diğer grupların aldığı oyların çok üstündedir. Bu sonuç, İTÜ nün devrimci eyıemde önümüzdeki yıllarda daha tutarlı ve etkin olacağı yolundaki inancı kuvvetlendirmektedir.

İTÜ. Öğrenci Cemiyetlerinin yeni başkanları şunlardır:

İnşaat Fakültesi Öğrenci Cemiyeti Bşk.: İmdat Anaç, Mimarlık Fak. Öğrenci Cemiyeti Bşk.: Sağkal Özbek, Makine Fak. Öğ. Cemiyeti Bşk.: Ömer İnce Elektrik Fak. Öğ. Cemiyeti Bşk.: Osman Bahadır.

Ege üniversitesinden haberler

«NATO'ya ve 6. Filo'ya hayır» haftası dolayısiyle FKF. ODD. ve diğer devrimci kuruluşlarca yürütülen eylem devam etmektedir. Bildiri ve afişlerle Nato ve Amerikan emperyalizmi lânetlenmektedir.

Bu arada Ege Üniversitesinde bir konferans veren Türkkaya Ataöv Nato'dan çıkmamızı, Amerika-üsleri, ikili anlaşmaları ve sömürü düzeniyle- Türkiye'den çıkarılıncaya kadar mücadele edilmesi gerektiğini savunmuş ve özetle şunları hatırlatmıştır:

Türk — Amerikan ilişkileri, 1830 da İstanbul'a gelen iki Amerikan zırhlısı ile başlamış olup, kendisi de ticarî teşebbüsler peşinde olan gemi kaptanı Osmanlı'lara, bir ticarî yönü de bulunan anlaşma imzalatıyor. Anlaşmanın Türkçe metninde, Türkiye'de suç işleyen Amerikalı'ların Türkiye'de yargılanacakları, fakat cezalarını Amerika'da çekecekleri yazılı.. İngilizce metninde ise yargılanmanın da Amerikan makamlarınca yapılacağı kayıtlı.. Sivas kongresinden sonra Erzurum'a giden bir Amerikan heyeti, Amerikan sermayecilerinin Türkiye'ye yatırım yapmak istediklerini, ancak bu sermayeyi korumak için bir miktar Amerikan askerinin de getirilmesi gerektiğini savununca Kâzım Karabekir'den «Bu bir işgaldir» sözü, halktan da aleyhte gösteriler ile karşılık görüyorlar. General Harbord, «Her türlü mücadeleyi verdikten sonra yine de kazanamazsınız, ne yapacaksınız?» dediğinde, Mustafa Kemal'den şu karşılığı alıyor: «Kurtuluşu için mücadele eden bir millet mutlaka mücadeleyi kazanır. Kazanamazsa zaten ölmüş demektir..» 1923'te imzalanan Amerikan — Türk ticaret anlaşması Amerikan senatosunda tartışılırken bir senatör Atatürk için «Timur kadar canî, Cengiz Han gibi kafataslarından yapılmış bir piramidin üstüne oturtulmuş, şişirilmiş bir kahraman olduğunu» söylüyor, Türklerin uyar uluslar dışında kalmış barbarlar olduğu iddia ediliyor. İlk Vaşington büyükelçimiz düşmanca gösteriler altında ve polis kordonu sayesinde oteline gelebiliyor. İzmir'e çıkan Yunanlıları getiren iki Amerikan zırhlısı, sonra aynı Yunanlıları 9 Eylülde denizden toplayıp götürüyor.»

• 18 Mart'ta Ege Üniversitesinde Çanakkale Şehitlerini Anma günü dolayısıyla bir konuşma yapan İlhan Selçuk, Çanakkale zaferinin 1917 devrimini ve böylece de Sovyetlerin, Ulusal Kurtuluş Savaşımızı desteklemesini etkilediğini belirtmiş, Sivas kongresinde Amerikan mandacılarının yenilip «Ya bağımsızlık. Ya ölüm» diyenlerin kazandığını anlatıp «Peki, ya şimdi ne olacak?» demiştir. Emperyalizm'den kurtulmamızın bütün ulusal sınıfların geniş cephe kurmaları ile mümkün olabileceğini savunmuştur.

• Geçen haftaki Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Öğrenci Birliği seçimlerini «Devrim Grubu» CKMP ve AP. lilerin «Işık Grubu» ve ortanın solcularının «Eylem Grubunun» toplam oylarına ulaşarak tek başına kazandıö Bunda, devrimcilerin Anti-emperyalist eylemdeki yoğun ve öncü çalışmalarının büyük etkisi olmuştur. İnönü'nün Anti-emperyalist hareketlere karşı çıkan beyanında ortanın solunu kaybında büyük rolü olmuştur.

• 18 Martta Ege Üniversitesinde yapılan «Demokratik Üniversite» konulu oturumda, özel okulların aynen muhafazasını ve öğretim üyelerinin özel okullarda çalışmalarının bir sakıncası bulunmadığını ve bunun Full-Time'ın kapsamında sayılması gerektiğini savunan rektör Mustafa Uluöz salonu dolduran öğrencilerin büyük tepkisi ile karşılaşmış ve sinirli bir şekilde salonu terketmiştir.

Sonra söz alan öğrenci Yılmaz Akalın ve Ali Karşılıyan rektörün sözlerine şiddetle çatmışlar, demokratik bir üniversite'nin tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir ülkede gerçekleşebileceğini belirtmişlerdir.

Asistan Timur Karaçay, örnek olarak Türkiye'deki toprakların yüzde 90 ının çölleşme ve kayma tehlikesiyle karşı karşıya olmasına rağmen, asistanlık tezi olarak «Lâle Soğanı» konusunun verildiğini belirtmiştir.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi öğrenci derneği seçimi

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği 1. Genel Kurul toplantısı 28.3.969 da öğleden sonra TÖS salonunda yapılmıştır. Yönetim kuruluna tamamen devrimci öğrenciler seçilmiştir. Kongre sonunda, Anayasa Nizamını Koruma Kanunu **TRT Kanununu ve Avukatlık Kanununu protesto eden ve Bağımsız Türkiye için mücadeleyi öngören bir bildiri yayınlanmasına karar verilmiştir.**

sosyalist literatürde terimler ve kavramlar

Diyalektiğin kanunları 11

KARŞITLARIN MÜCADELESİ
ÇELİŞKİ
MEMLEKETİMİZİN BAŞ ÇELİŞKİSİ

Memleketimizde, kemalist dönemde, 1930 larda, Türkiye siyasî bakımdan bağımsızken ve Türkiye içindeki feodal unsurlar tasfiye edilmemiş (yani tam olarak ikincil plâna itilmemiş, ikincil yön haline gelmemiş) olmakla birlikte geriletilmiş durumda iken Türk toplumundaki baş çelişkinin proleterya - burjuvazi çelişkisi olması şartlarına oldukça yaklaşılmıştı. Bu dönemde sosyalistlerin ağzında «kahrolsun burjuvazi» gibi bir slogan, bir ölçüde, doğru bir slogan sayılabilirdi.

Ama son 25 yıl içinde Türkiye'de anti-demokratik karşı-devrimin derece derece gerçekleşmesiyle ve emperyalizmin işbirlikcisi sermaye çevrelerinin ve feodalitenin toplumda egemen duruma gelmesiyle ve Kemalist Dmokratik devrimin Türk halkına sağladığı kazançların birer birer yitirilmesiyle Türkiye emperyalizmin vesayeti altına girmiş bulunmaktadır. Ve feodal unsurlar bir kez daha önemli duruma geçmişler, baş kaldırmışlardır. Onun için proleterya-burjuvazi çelişkisi ikinci plâna geçmiş, millici güçlerin (şehir ve şin tek ölçüsü, işçinin ve köylünün sözünü etmek değil, bunlarla fiilen ilişki kurmaktır. Yâni, halk oyuncusunun oyununa halk gelmelidir.

Halkın bugüne kadar «tiyatro» kavramından anladığını bir kalemde silmek kolay iş değildir. Hem halk böyle olumsuz bir peşin yargıya sahip olmasa bile, durup dururken tiyatroya gitmek gereğini de duymaz. Ancak orada kendinden birşeyler bulursa, özüyle ve biçimiyle kendi özlemlerini yansımış görürse ilgilenir. Bütün bunları sağlamak, derin araştırmaları göze almayı, usanmaksızın denemeler yapmayı gerektirir. Sanatçılar, bu sınavlardan başarıyla çıktıktan sonra «Halk Oyuncuları» ünvanını hakeder.

Dostça söyliyelim: «Halk Oyuncuları» kuruluş dönemindeki tercihleriyle halkımızın özlemlerini yansıtmaktan uzak kalıyordu. Ama Pîr Sultan oyunuyla, bu yönde dev bir adım atmışlardır. Daha başlangıçta, halkın bu oyuna ilgi göstereceği umudunu veren işaretler vardır.

Halk Oyuncuları'nın, bu işaretlerden gereken sonuçları çıkartacağını umuyoruz.

Attıkları adımdan ötürü kendilerini bir daha kutlarız.

Tabii Senatör Haydar Tunçkanat'ın
bu ikili anlaşma üzerine yaptığı açıklamaların
Son bölümünü yayınlıyoruz.
ülkemizde buna benzer daha birçok ikili anlaşmalar vardır.
Askeri olanı, ekonomik olanı, politik olanı..
TÜRK SOLU bunlara ait yayına
Sırası geldikçe ve fırsat buldukça devam edecektir.
Ta...ki ülkemiz tam bağımsız oluncaya dek!

Yeni bir ikili anlaşma

Haydar TUNÇKANAT

AÇIKLAMA: Görülüyor ki Şirketin her hareketi en ince teferru atına kadar Amerikanın Türkiyedeki bir ajanı olan A.I.D. tarafından teftiş ve kontrol edilecek, ticarî ve diğer teknik sırları onlara açık bulundurulacaktır. A.I.D.'nin izni olmadan bir adım dahî atamıyacak ve bir kuruş sarfedilemiyecektir. Ve bu teslimiyet 40 sene devam edecektir.

ABD, ANLAŞMANIN HÜKÜMLERİNİ İSTERSE UYGULAMIYACAK

Bölüm 3007 «Kanunî haklardan feragat edilmediği: İşbu anaşma gereğince A.I.D. lehine tahakkuk eden herhangi bir hak, yetki veya kanun yoluna baş vurma haklarının icrasında gecikilmiş veya icrasının ihmal edilmiş olması, bu gibi hak yetki veya kanun yoluna başvurma hakkında feragat edildiği anlamında yorumlanmıyacaktır.

AÇIKLAMA: Bu bölümde A.B.D.'nin bu anlaşmadan doğan haklarını herhangi bir sebeple herhangi bir zamanda kullanmamış olmaları bu kanunî haklarından feragat edildiği anlamına gelmediği belirtiliyor. Bunun bir diğer anlamı ise durum ve şartların uygun olmadığı zamanlarda bu anlaşmanın bazı hükümlerini A.B.D. isterse uygulamıyacak, veya bu anlaşmadan doğan haklarını kullanmıyacaktır. Fakat, durumu uygun gördüğü, yani siyasî baskısını sürdürmek ve kendi çıkarlarını korumak gerektiği zamanda, bu anlaşmadan doğan bütün haklarını kullanacaktır.

BU ŞAHSIN ADINI VE ALDIĞI ÜCRETİ SORALIM

302 C) Bölüm 302 (a) ve 302 (b) «Uygun şekilde maden işletme imtiyazı ve rödövans anlaşması ile ilgili olarak tevdi edilen mukavele ve diğer anlaşmaların her biri işbu evraka tarafeyni hukuken bağlayıcı ve muteber mevcut hükümler çerçevesinde vacibülicra olması, bunun gibi her bir evrakın yürürlükte olması ve evrakta zikredildiği üzere temerrütsüz muteber olması ve işbu evrakın her birinin muteberliğinin ihlâl edici (veya buna istinat eden) herhangi bir takibat, dava, duruşma veya kanunî araştırma muallâkiyet veya ihtar ve tehdit bulunmaması ve işbu evrakın her birinin berat, yönetmenlik, anlaşma, lisans kanun veya hükümetçe tatbik edilen kaide ve nizamları ihlâl etmediği ve tecavüzkâr olmadığına dair Hukuk Müşavirliğinin A.I.D.'ce kabule şayan görülecek bir mütalâası.»

AÇIKLAMA: Bundan evvelki madde ve bölümlerin eleştirilmesi sırasında anlaşmanın Anayasaya, kanunlarımıza aykırı olarak kurulan bu şirketi ve bu anlaşma ile yüklenilen ağır şartları belirtmiş bulunuyorum. Yine bu bölümde de bu anlaşmanın kanun veya hükümetçe tatbik edilen kaide ve nizamları ihlâl etmediği ve tecavüzkâr olmadığı yolunda A.B.D.'nin Türkiyedeki bir ajanı olan A.I.D.'ye yine onun şayanı kabul göreceği bir mütalâanın verilebilmesi imkânsızdır. Buna rağmen hâlen bu anlaşma işliyebiliyorsa, bu şâyanıkabuı mütalâayı vermiş olan şirketin Hukuk Müşavirini tebrik etmek isterim. Ayrıca bu şahsın adının ve almakta olduğu ücretin de Sayın Bakan tarafından açıklanmasını rica ederim.

TADİL ANLAŞMASININ RÜŞVET MADDESİ

(X) «Şirket, kredinin sağlanması ile veya işbu anlaşmaya müteallik olan, yahut anlaşma tahtında finanse edilen her hangi bir icraatta bulunulması ile ilgili olarak, Şirketin veya şirketin bildiği kadarı ile başka bir şahsın şirketin daimî memur ve müstahdemlerine muntazaman ödenen ücretlerle gerçekten taraf teşkil ettiği veya malûmattar bulunduğu meslekî, teknik veya benzeri hizmetler karşılığı, olan ücretler dışında (ödemenin yapılmış mı bulunduğu yoksa şarta muallâk olarak mı yapılacağını da bilmek suretiyle) komisyon, ücret ve ödeme namları altında her hangi bir ödeme veya kabz işleminde bulunmamış olduğunu ve bulunmıyacağını ve bu kabil her hangi ödemenin baliği A.I.D.'ce gayrı makul görüldüğü takdirde, adı geçen baliğ A.I.D.'ce kabule şayan görülecek şekilde ayarlamaya tabi tutulacağını beyan ve taahhüt eder.»

AÇIKLAMA: Kurulan bu yeni şirket, her işini A.I.D.'nin izni ile ve onlarca muteber veya şayanı kabul olduğu takdirde yürütebilecek ve her türlü hareketi yine onlar tarafından kontrol ve teftiş edilecek, krediden verilecek para ise, yine A.I.D.'nin uygun göreceği müteahhitlere ve yine A.I.D.'nin onayından geçmiş kimselere ödeneceğinden, bu gibi işlerle hiç te ilgisi olmayan Şirketin Amerikalılara şu veya bu şekilde rüşvet vermesine imkân ve ihtimal yoktur. O halde rüşveti verecek de alacak da Amerikalılar olduğuna göre, buraya bu maddenin konulmasını anlamak oldukça zordur. Eğer böyle bir şey vuku bulursa ve şayet A.I.D. de bunun değerini yani rüşveti yüksek bulursa, yine A.I.D. ce kabule şayan şekilde ayarlamaya tabi tutulacaktır. Bu yine kendilerinin bileceği bir iştir. Fakat bu durum da yeni kurulan Karadeniz Bakır A.Ş. nin taahhüt altına girmesinin anlamı ne olabilir? Bize göre bu şirkette vazife alacak olan Türklerin hareketleri A.I.D.'ce beğenilmezse, veya uygun bulunmazsa, onun rüşvet aldığını ileri sürüp, almakta olduğu ücrette bir ayarlama yapmak suretiyle onu kötü bir duruma A.I.D. istediği anda düşürebilir. Bu rüşvet maddesi, şirketin taahhütleri ile birleştirildiği anda bu hakkın kendilerine tanınmış olduğu ortaya çıkar. Böylece o namuslu vatandaş, şirketten ayrılmak zorunda bırakılacağı gibi, ondan sonra da her hangi bir yerde iş bulmasına imkân ve ihtimal yoktur. Bu da şahıslar üzerinde yabancı baskının sürdürülmesine baska bir örnektir.

BU ANLAŞMANIN ALTINDA KİMLERİN İMZASI VAR?

Biri 31.5.1968 ve diğeri (Tadilât anlaşması) 23 Ağustos 1968 de imzalanan ve sırasiyle 16 Ağustos 1968 ve 5 Kasım 1968 tarihli Resmî gazetelerde yayınlanan bu iki anlaşmanın altında 22 Bakanla Başbakan Süleyman Demirel in imzaları yer almaktadır. Bunlardan başka bir de Sayın Cumhurbaşkanımız Cevdet Sunay'ın imzaları vardır. Hükümet hakkındaki görüş ve kanaatlerimiz saklı olmakla beraber, burada Sayın Cumhurbaşkanının elinde bulunan geniş imkânları harekete geçirerek, bu anlaşma metnini bilen ve anlayanlara tetkik ettirmesi, bulunduğu makamın ve ayrıca Millî Güvenlik Kurulu Başkanı olarak da yüklenmiş olduğu sorumlulukların normal bir gereği idi. O makamın sadece bir imza ve tasdik yeri olmadığını Hükümete hiç olmazsa bu yolda hatırlatması gerekirdi. Bu görevin yerine getirilmemesinden duyduğum üzüntüyü belirtmek isterim. Bu anlaşma Resmî Gazetede yayınlanmak suretiyle yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Halbuki Anayasamızın 65 nci maddesinin 1'nci fıkrasına göre **«Türk kanunlarına değişiklik getiren her türlü anlaşmaların yapılması»** T.B.M.M.'nin bir kanunla uygulamasına bağlıdır. Aynı maddenin 2'nci fıkrasında da: **Süresi bir yılı aşmayan devlet maliyesi bakımından bir yükleme gerektirmemek»** kaydı ile yayınlanması ile yürürlüğe konulabilir denmektedir.

Bu anlaşma 40 sene süreli ve devlet maliyesine, şirketin sermayesine fonla katılmak, vergi muafiyeti, faiz ve para yönünden ağır yükümlülükler getirmektedir. Ayrıca, ticaret ve iktisadî devlet teşebbüslerinin faaliyetlerini düzenleyen 440 sayılı kanunlarda da değişiklikleri gerektirmekte ve Anayasa maddeleri ile çelişen hükümleri bulunmaktadır. Bu bakımdan yürürlüğe girmesi için bir kanunla T.B.M.M.'den geçmesi şarttır. Hal böyle iken, Hükümet bu anlaşmayı 31.5.1968 den beri T.B.M.M.'den geçirmemiştir. Bu da anlaşmanın hemen yürürlüğe konulmak suretiyle uygulamaya geçilmesinde de Hükümetin Anayasayı ihlâl etmiş olduğunu göstermektedir.

HÜKÜMET ANAYASAYI İHLÂL ETMİŞTİR

Bu anlaşma ile Türkiyenin önemli yer altı ve yer üstü servetleri yabancı bir ülkeye peşkeş çekilmektedir.

Başarılı bir iktisadî devlet teşebbüsü olan Etibank, bugün sahip olduğu sermaye, taşınmaz mal ve işletme hakları elinden alınmakta ve güçsüz bırakılarak başarısızlığa sürüklenmektedir. Bakır gibi kıymetli ve önemli bir ihraç maddesinde özel sektörcülük adı altında alınan bu kredi ile bakır madenlerimize ve getirdiği dövizlere A.B.D.'nin el koymasına ve bir bakır tekeli kurmasına ve bu tekeli 40 sene sürdürmesine imkân verilmektedir. Bu suretle kurulan şirket ve onların yüksek ücretli personeli aracılığı ile Türk hükümetleri ve iktisadî hayatımız üzerinde A.B.D. nin kontrol ve siyasî baskılarının devamı sağlanarak Türk ulusunun her geçen gün biraz daha fakirleşmesine, Amerikaya muhtaç ve bağlı duruma girmesine zemin hazırlanmaktadır.

Yine bu anlaşma ile A.B.D.'nin Türkiyedeki bir ajanı olan A.I.D. teşkilâtına Türkiyenin içişlerine her istediği anda müdahale hakkı verilmektedir.

Türk ulusunun bağımsızlığı, Anayasası ve kanunları ile bağdaşmasına imkân olmayan bu anlaşmanın yürürlükten kaldırılması ve diğer gerekli önleyici tedbirlerin alınarak bir daha bu ve benzeri anlaşmaların yapılmaması için Senato araştırması açılması zorunludur.

Pir Sultan Abdal üzerine bir açık otnrum

Halk Oyuncuları, Ankara'da Erol Toy'un yazdığı Pîr Sultan Abdal adlı oyunu sahnelediler. Pîr Sultan, antifeodal mücadeleler tarihimizin önemli bir sayfası olduğu için, bu mücadele geleneğinden gelen çevreler, oyuna özel bir ilgi gösterdiler. Ankara'nın gecekondu semtlerinden ve köylüklerinden halk sökün etmeye başladı. Bu durumu biz Türk tiyatrosu açısından olay saydık. Aşağıda, bu konuyla ilgili bir açık oturumu sunuyoruz. Açık oturumun bir özelliği de, konuşmacı olarak katılanların halktan kimseler oluşudur.

•

Açık Oturumun Konusu: Pîr Sultan Abdal.

Konuşmacılar: Erol Toy ve Sarız'lı, Sıvas'lı, Çorumlu, Yozgatlı yirmi gecekondulu vatandaş.

Sarızlı Ali Kaygusuz: Erol bey, siz Pîr Sultan Abdal gösterisinin yazarıymışsınız. Gecekondu mahallemize hoş geldiniz, sefa geldiniz.

Erol Toy: Hoş bulduk arkadaşlar. Bizim oyunu gören var mı içinizde?

Beş altı kişiden cevap: Evet, gördük.

Erol Toy: Nasıl beğendiniz mi? Beğenmediğiniz şeyler varsa söyleyin. Biliyorsunuz, bu işlerde gücenme yok. Ben de size gücenmem, siz de bana gücenmeyin.

Yirmi kişinin cevabı: Gücenmeyiz bey. Gücenmek ne kelime? Pîr Sultan'ı seven insanlar güceniklik falan tanımaz.

Erol Toy: Eleştirilerinizi söyleyin öyleyse.

Sarızlı Ali Kaygusuz: Efendim, ben bu tiyatroyu gördüm. Doğrusunu isterseniz, çok beğendim. Fakat, bazı hususlar var ki, söylemek lâzım gelir: Ben efendim, kıyafetleri beğenmedim. Malûmunuz, eskiden, o zamanlarda «üç etek» giyerlerdi. Sizin oyununuzda üç etek giyilmiyor...

Erol Toy: Bu benim kusurum değil. Ben bu oyunun sadece yazarıyım. Kıyafetlere karışmam.

Ali Kaygusuz: Ayrıca beyefendi, Pîr Sultan'ın sakalı vardır. Malûm ya, Pîr Sultan bir derviştir aynı zamanda... Dervişlerin saçı-sakalı olur.

Erol Toy: Siz asıl oyunun özü üzerinde durun. Teferruatı bir yana bırakalım.

Tuzluçayır'lı Cemal Toprak: He valla çok güzel, çok! Ben gördüm bu tiyatroyu, çok güzel şeyler anlatıyor. Eksikleri var tabii...

Ahmet Say: Ben, gecekondulu kardeşlerime birşey sormak istiyorum: Bu oyun, «Aşıklar Gecesi» diye adlandırılan gecelere nazaran daha faydalı mı?

Çorum'lu bir gecekondulu: Püf! Aşıklar gecesi de ne ola? Bıktık bu işlerden. Tiyatro çok daha güzel ve faydalı.

Ahmet Say: Ne bakımdan faydalı? Ne öğrendiniz?

Ali Kaygusuz: Biz Pîr Sultan'ı biliyorduk. Şiirlerini, efsanelerini falan hep bilirdik. Tiyatroda bunları böyle canlı şekilde görünce çok hoşlaştık.

Sıvas'lı gecekondulu bir vatandaş: Gidenlerden ağlayanlar oldu...

Ali Kaygusuz: Pîr Sultan'ı tam darağacına götürürlerkene, benim karım başladı ağlamaya! Dürttüm karımı, «ne ağlarsın, ayıp!» dedim. Kızdı bana, «görmez misin, adamı asmaya götürürler» dedi.

Erol Toy: Peki Pîr Sultan'ı neden astılar? Suçu neydi bu adamın?

Yozgatlı bir gecekondulu: Zulüm vardı beyim, zulüm! Pîr Sultan zulme karşı direndi, ondan astılar.

Ahmet Say: Zulüm dediğiniz, topraksızlık, ağaların ve hükümetin baskısı, ağır vergiler, mezhep ayrılığı gütmek, adaletsizlik, vesaire... Bugün köylülerin meselesi halloldu mu?

Yirmi kişiden cevap: Yoh! Olmadı!

Sarız'lı Hasan Uzun: Tiyatronun son kısmında Atatürk'ün sesini duyduk, Ankaranın taşına bak türküsünü duyduk, sonra polisler çıktı halkı dövdü. Biz anladık...

Ali Kaygusuz: Siz bizi küçük görmeyin, biz anladık. Dün ne vardı, bugün ne vardı, hepsini biliyoruz.

Ahmet Say: Biliyorsanız, mesele hallolmuştur arkadaşlar. Hadi çayımızı içelim...

yeni kitaplar

N. Yılmaz

KADIN Simone de Beauvoir'dan Bertan Onaran çevirisi. Payel Yayınevi. Yazar, bu kitabında kadının toplumsal yerini, kişiliğini, ekonomik ve cinsel kurtuluşu için başvurduğu yolları bilimsel kanıtlarla anlatmaktadır. Fransa'da ve başka ülkelerde yüzlerce defa basılmış ve yayımlandığı yerlerde bilinen «kadın» anlayışını altüst etmiştir Orijinali bin sayfanın üzerinde olan ese rin daha önce Türkçeleri yayımlanan bölümlerinin hiçbiri bu kitapta bulunmamaktadır.

MEYDANDAKİ EV E.Kazakeviç'den Zeyyat Özalpaslan çevirisi. Ararat Yayınevi. Sovyet yazarı Kazakeviç bu romanında savaştan yenik çıkmış olan Amerikan ve Sovyet işgalindeki iki Almanya'yı anlatıyor. İki ayrı dünya görüşünün Almanya'nın iki yakasında nasıl uygulama alanına konduğu ve ne sonuçlar verdiği ayrıntılarıyla görülüyor. Eser ayrıca tarihî bir belge niteliği de taşıyor.

İZDÜŞÜMÜ Yazan: Balaban. Öncü Kitabevi Yayınlarından. Usta ressam, bu dördüncü eserinde sanat ve özellikle resim sanatı konusundaki düşüncelerini öyküler, anılar ve konuşma biçimindeki yazılarla yansıtıyor. Sanatçı: «Sanat, yaşantının izdüşümüdür.» kuramını açıklıyor ve «Buradaki konu da resim üstüne olduğu için, anılarımı anlatıp, yaşantılarımı yansıtmakla nakletmek istiyorum resimi.» diyor. Kitapta Balaban'ın çeşitli desenleri ve tablolarının renkli reprodüksüyonları ve Nâzım Hikmet'in Balaban'la ilgili iki şiiri de var.

Devrim tarihimizden bir altın sayfa

Oğuz Türklerinin Anadolu'ya yerleşmesinden sonra (ki bu yerleşme yüzyıllar boyunca dalga dalga gerçekleşmiştir), Anadolu Türklerinde feodal düzenin temeli Selçukluların «İktâ» sistemiyle atılmıştır. Kaba çizgileriyle alırsak, Osmanlılarda feodalizm 15. yüzyıla kadar türlü maceralardan geçerek, Fatih'in Balkan feodalizminden etkilenmesiyle olgun biçimini almış, sonra Yavuz Sultan Selim buna ideolojik dayanağı da katarak köylümüzün yüzyıllar boyunca feodal düzende ezilmesini sağlam kazığa bağlamıştır.

Egemen sınıf olan feodalların sömürüsüne ve bu sömürüyü meşrû gösteren ideolojiye karşı, sömürülen köylü kütlelerinin ve hatta başlangıçta esnaf ve zanaatkârların tepki göstermesi, Batıda olduğu gibi Türk toplumunda da feodal düzenin temel çelişkisini oluşturmuştur. Osmanlı Devletinde antifeodal köylü hareketleri, batıdaki örneklerinden hiç de geri kalmıyacak şekilde, kimi zaman tüm Anadolu'yu kana boyayarak, kimi zaman mahallî isyanlar hâlinde belirerek tarihimizi süslemiş ve feodal düzene karşı halkımızın el pençe divan durmadığını ispatlamıştır.

Birçok ülkede olduğu gibi, antifeodal köylü hareketleri, bizde de ideolojisini mezhep sapmalarında bulmuştur. «Alevîlik» deyiminin kapsadığı çeşitli Batınî mezhep ve tarikatlar, Anadolu'da antifeodal mücadelenin ideolojik biçimleri olmakla kalmamış, mücadelenin örgütü olmak ve öncü kadroyu hazırlamak görevlerini de üzerine almıştır. Devrim tarihimizde antifeodal köylü hareketlerinin Alevî mezhep ve tarikatlarında yansımasının nedeni budur.

16. Yüzyılda Sıvas'ta beliren Pîr Sultan Abdal önderliğindeki mahallî köylü direnmesi ise, antifeodal hareketler zincirinin bir halkasıdır. Pîr Sultan direnişi, gerek yaygınlaşamamış olmasından ve gerekse Osmanlı tarihçilerinin gayretlerinden ötürü, tarihe önemli bir olay olarak geçmemiş, ama antifeodal mücadele ruhunu ve onun ideolojisini yaşatan köylü kütlelerinin benliğine derin izlerle geçmiştir. Devrim tarihimizin bu bölümünü «altın sayfa» yapan budur.

Pîr Sultan direnişi, halkımızın gözünde, liderin adıyla özdeşleşmiştir. Bunu da, liderin güçlü kişiliğinde aramak gerektir. Gerçekten, Pîr Sultan Abdal, şu özellikleriyle öteki antifeodal hareketlerin liderlerinden ayrılmaktadır: Bir yol, önder, ideolojik çizgiyi en yukarı düzeyde temsil yeteneği olan bir ulu kişidir. Ayrıca, üstün ideolojik silâhını, günün aktüel sorunlarına başarıyla uygulamış, sorunları köylü kütlelerine somut olarak göstermiş, ideoloji ile mücadeleyi büyük bir maharetle kaynaştırmıştır.

Bir de Pîr Sultan Abdal'ın sanatçı kişiliği vardır. Gelmiş geçmiş en büyük ozanlarımızdan biridir. Doğaldır ki, önderin bu sanatçı yönü, kütleleri etkilemekte geniş pay almıştır.

Ve ayrıca, Pîr Sultan'ın, tarihte az görülür bir «mücadele namusu, fikir namusu» örneğini verdiğini anlıyoruz.

İşte bu özellikler, Pîr Sultan'ın şahsında bir antifeodal direnişi yüzyıllar boyunca halkımızın belleğinden silememiş, altın sayfa, parıltısını günümüze kadar sürdürmüştür.

Halk oyuncuları ve Pir Sultan

İki büyük kentimizde, birkaç özel tiyatro, ötekilerinden gerçekten ayrılan özellikleriyle «ilerici» olmak eğilimindedirler. Biz bu eğilimi daima yürekten desteklemiş, sanatçı çabalarını saygıyla karşılamışızdır. Ama aynı zamanda şunu da gözden uzak tutmamışızdır ki, eğilimleri ne denli iyi niyetli olursa olsun, bu çabalar sadece küçük burjuva aydınlarına hitab etmekten öte gitmemiştir.

Bu konuda örneğin «Kent Oyuncuları»na sözümüz yoktur; çünkü onlar nihayet «kent oyuncusu»dur. Ama ortaya «Halk oyuncusu» olmak iddiasiyle çıkınca, işin rengi değişmektedir. İstanbul ve Ankara'da, küçük burjuvazinin reformist eğilimlerini okşamaktan pek ileriye gidemiyen bir sanat anlayışını «halk oyunculuğu» ile bağdaştırmak zordur: Çünkü ne «halk» dediğimiz sadece küçük burjuvazidir, ne de «ilericilik» küçük burjuva reformizmidir. Halk kavramı, tüm devrimci sınıf ve tabakaları kapsar. Bunun içinde kent ve köy proleteryası, yarı proleter unsurlar, küçük toprak burjuvazisi ve tüm emekçiler, zanaatkârlar, esnaflar vb. girer. Böyle olunca, halk oyuncularının bu sınıf ve tabakaların ideolojisi açısından da sanat çabasında bulunmasını beklemek hakkımızdır. Üstelik, böylesi bir çaba, «ben halktan yanayım, işçiden, köylüden yanayım» demekle de sağlanmış sayılamaz. Önemli olan, bunların özlemlerini dile getirmektir. Ve bu dile getirişin tek ölçüsü, işçinin ve köylünün sözünü etmek değil, bunlarla fiilen ilişki kurmaktır. Yâni, halk oyuncusunun oyununa halk gelmelidir.

Halkın bugüne kadar «tiyatro» kavramından anladığını bir kalemde silmek kolay iş değildir. Hem halk böyle olumsuz bir peşin yargıya sahip olmasa bile, durup dururken tiyatroya gitmek gereğini de duymaz. Ancak orada kendinden birşeyler bulursa, özüyle ve biçimiyle kendi özlemlerini yansımış görürse ilgilenir. Bütün bunları sağlamak, derin araştırmaları göze almayı, usanmaksızın denemeler yapmayı gerektirir. Sanatçılar, bu sınavlardan başarıyla çıktıktan sonra «Halk Oyuncuları» ünvanını hakeder.

Dostça söyliyelim: «Halk Oyuncuları» kuruluş dönemindeki tercihleriyle halkımızın özlemlerini yansıtmaktan uzak kalıyordu. Ama Pîr Sultan oyunuyla, bu yönde dev bir adım atmışlardır. Daha başlangıçta, halkın bu oyuna ilgi göstereceği umudunu veren işaretler vardır.

KARADENİZLİSİN

Yüzüstü bıraktınsa bu dost denizi
Bırakıp çıktınsa borasında başına buyruk
Bir sabah balığa çıkar gibi yalıboyundan
Avlamak içindi ekmeğini boğazların ötesinde
Yeryuvarlağını bir yumrukta dilim dilim
Ettinse böyle karpuz gibi bu yüzden
Hep bu yüzden menevişli uskumruların özlemini çekişin

Oysa sen poyrazında açtın gözlerini
Boy attın martılarla keşişlemesinde
Sinop'la Kerempe'yle çakıp sönerekten
Akıp gittin yunuslarla uzak limanlara
Kefken'le Kalanlar bir kıyıda garip
Öfkenle hıncınla Karadenizlisin

Bir kardeşin Ruh bölgesinde demir çıkarır
Bir kardeşin Arden'lerde kömür
Çaltı'yı dolanadursun Emice'n
Oğlu kana bular ellerini bir karış toprak için
Çekekte yorgun teknelerin güvertesinde
Hora teper aç karına yeğenlerin
Her Tanrının günü «Ha uşaklar haaa!»
Ararlar mutluluklarını Recep'in kemençesinde

Kurur çay bahçesinde yaprak yaprak
Gazel olur mısır tarlasında kızlar
Alır götürür lodos alınterlerini
Bütün kaygılar aç kalmak açık kalmak
Elde avuçta bir teneke gaz bir çıkın tuz

Kırılır habire veremden uşaklar ilâçsız
Alır götürür takalarla karayel
Yurt dediğin doğduğun yer değil
Doyduğun yer diye ahkâm çıkarmışız
Öyleyse hemşehrim ya öldüğün yer

İnanma ne yana gitsen Karadenizlisin
Direk direk dalgalarınca özgür
Elde süpürge Münih sokaklarında
Olamazsın boğazı tokluğuna tutsak
Ünlü rüzgârlar başının üstünden eser
Sana dökülür yurdunun öz bağrından
Dövüne dövüne Sakarya Kızılırmak

29 Mart 1969
Rıfat ILGAZ

Dr. Mondlane'nin son röportajı

Ölümün kendisini beklediği Dar es-Selâm'a dönüşünden birkaç saat evveldi. Onun **Frelimo** delegasyonunu yönettiği, **Arap Halkların ile Dayanışma** konferansı sona ermişti. **El Fetih** yöneticileri ile ilk defa karşılaşan onun, **Cabral**'in (1) ve diğer Afrika bağımsızlık hareketleri yöneticilerinin, Filistin direnişi hakkında ne düşündüklerini öğrenmek istiyordum.

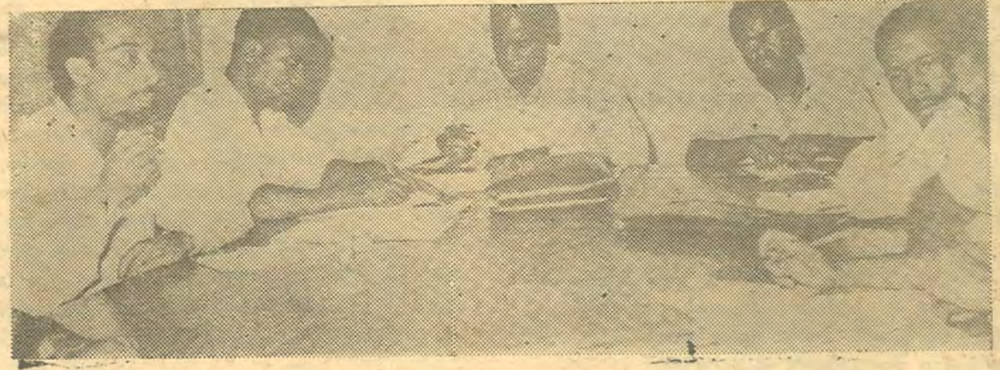
Beni buyur etti : **«Gelin, bagajlarımı hazırlıyorum. Bu arada konuşabiliriz.»** Odanın her tarafına, Filistin üzerine yazılmış İspanyolca ve İngilizce broşürler yayılmıştı. Koltuğunun yanında ayakta duran **Frelimo**'dan gençler en küçük bir jestini kaçırmıyorlardı. Kişiliğinin sadeliği, bilgili üniversite hocası görünüşü, kuvvetli iradesini ve otoriter eğilimini gizlemiyordu.

Ona sunmak üzere, Alman malı, bir fotoğraf makinesi getirdiler. Onunla oynadı, benim resmimi çeker gibi yaptı. Bana öyle geldi ki, bir çeşit hastalığını gizlemek istedi. Zerafetine, jestlerinin inceliğine rağmen, rahat değildi. Belki de, hareketi içinde, zaman zaman onu eleştirenler arasında bazı dostlarım olduğunu bildiği için böyleydi. Savunma halinde ve tetikteydi. Bir **«maki»** şefinden veya doktrinciden çok, müstehzi, biraz bezgin bir diplomata benziyordu.

Ortak bir savaş

Bu konferansa niçin gelmişti? Evvelâ bir hafta evvel, **Hartum**'da **«Afrika Bağımsızlık Hareketlerini Destekleme Konferansı»** na katıldığı için. Ve sonra da ilk defa olarak, yalnız Arap halklarını değil, ayni zamanda, Filistin halkını desteklemek söz konusu olduğu için «Bizim gibi sömürgecilikle savaşmalara, işgale karşı ve millî haklarını elde etmek için direnen bir halkı, ancak desteklemek düşer» dedi. Afrika ve Filistin bağımsızlık hareketlerinin karşılaşmak için neden bu kadar zaman - El Fetih silâhlı savaşı başlatalı 4 yıl oluyor - beklediklerini sordum. Hafifçe gülümsedi. «Yapılacak o kadar çok şey var ki... Ve sonra bu iş açıklığa kavuşalı ancak bir yıl oluyor. Daha önce, Filistinliler seslerini duyuramıyorlardı. Büyük bir kargaşalık vardı. Araplalr, genellikle, kendi adlarına konuşuyorlardı.. İsrail'i yıkmaktan bahsediyorlardı. Bunun ne anlama geldiğini açıklamadan...»

«Ve siz, sizin iyi ilişkileriniz vardı İsrail'le» diyerek üzerine gittim. Sıçradı. «Ah, siz de mi? Hayır, İsrail ile ilişkimiz yok. Fakat Afrikada İsrailliler var. Hem de çok. Kişi olarak, bazıları, dostumuz olabilir. Ve sonra, üslendiğimiz Tanzania'da, İsrail ve Tanzania orduları arasında askerî işbirliği var. (Bana öyle geliyor ki, Tanzania delegasyonunun konferansa katılmamasının nedeni budur.) Tabiî bunun yankıları oluyor. Fakat bizim, Frelimo'nun İsrail ile hiçbir ilişkimiz yoktur» Konferansta, Afrika Bağımsızlık hareketi delegelerinden bazıları Portekiz, güney Afrika ve İsrail arasındaki askerî işbirliği konusunda konuştular. Amerika ve müttefiklerine saldırmayı öngören ve birçoklarınca yerilen bu tandasla, bana şöyle dedi. «Biz, Mozambik'te bu işbirliğinin denemelerini yapmış değiliz. Portekizliler bazan Uzis hafif makinalılarını kullanıyorlar ama bunların Fransa veya Belçika'dan gelme ihtimali de vardır.» İşte Filistin direnişi hakkında düşündükleri : «Lâik ve en haklı yol olan herkesin dinine bakılmadan eşit haklara sahip olacakları demokratik Filistin için savaşmak. İsrail devleti ırk veyâ din temeline dayandığı için çağ dışıdır.

Dr. Mondlanc Frelimo merkez komitesi toplantısında (masa başında)

— Savaş Mozambik'tekinden daha çetin olacaktır, dedim. Portekizlilerin dönecekleri bir yurtları var fakat İsrail yahudileri ondan da yoksun olduklarından direnecekleir.

— Burası böyle. Biz Portekiz sömürgecilerini denize atmak istemiyoruz, tıpkı Filistinlilerin yahudi sömürgeceleri denize atmak istemedikleri gibi. Biz Portekiz sömürgeciliğine karşı savaşıyoruz, Portekiz halkına karşı değil. Hür bir Mozambik'te eşit haklara sahip vatandaşlar gibi yaşamak isteyen Mozambik doğumlu Portekiz asıllıların başımızın üzerinde yeri vardır.

Silâh ve paraya ihtiyacım var

— Sizi bir Amerikan ajanı olmakla itham ediyorlar...

— Siz, siz kimin hesabına çalışıyorsunuz? diye gülerek karşılık verdi : Ruslar hesabına mı, Fransızlar hesabına mı, yoksa Çinliler hesabına mı? Herkes biri hesabına çalışıyor. Çok azı bizzât kendisi için.... Ben Mozambik için çalışıyorum. Silâha ve paraya ihtiyacım var; Bunları Batı'dan alabilsem, alırım. Ve benim yerime kim olursa olsun aynı şekilde hareket eder.

— Evet, fakat siz, ABD'de, Che Guevara'ya karşı onun CIA tarafından öldürülüşünden hemen sonrahakaretamiz demeçler verdiniz.

Kendinden geçerek ayağa kalkmıştı.

— Doğru değil! Doğru değil! Müsaade edin size açıklıyayım. Herşeyden önce Kübalılar bunun yanlış olduğunu biliyorlar. Siyah iktidar konusunda bir toplantıdaydım. Guevara'ya dair bazı şeyler sordular. Öğrencilerle birlikte bu konuda konuşmak üzere özel bir yere gidebileceğimizi söyledim. Gittiler. Tam bir sükûnetle havadan sudan konuşmuşlardı. Ben, bu notların kendisine ait olduğuna ve gerçeği ortaya çıkaracağına inanıyordum. Daha sonra, Dar es-Selâm'da bulunduğum vakit, o kızın, bunları yeraltı basınından bir küçük gazetede yayınladığını ve beni «Che» ye hücum eder duruma soktuğunu öğrendim. Bilmediğim sebeplerle benim Dar'da kişisel düşmanım olan «Prensa Latina» dan bir gazeteci bunu nezdimde tahkik etmeksizin şişirdi.

«Che» ile olan anlaşmazlığım

— Fakat, dedim. «Che» ye hücum ettiniz mi, etmediniz mi?

— Aslâ, aslâ. Silâhlı savaşın sürdürülüş tarzında ayrıldığımız noktalar vardı. Che, Dar es-Selâm'a geldiğinde, bize haklı gelmeyen bazı eleştirilerde bulundu. Otomatikman halk ordusunu meydana getiren «foco» ya biz inanmıyorduk. Biz, gerillâ savaşını başlatacak halk ordusunu meydana getiren bir partinin, halk yığınlarının bir örgütünün gerekliliğine inanıyorduk. Nihayet, bu uzun bir hikâyedir. Fakat «Che» ye, insanî ve ihtilâlci yönüylel biz saygı duyarız. Ondan sonra, o kahramanca ölmüştür. Ben böyle ölmüş bir adamı nasıl lekeleyebilirim?

— Siz de böyle bir ölümden korkuyor musunuz? Mukavemetciler arasında bulunmaktan çok gezide olmanızdan dolayı size sitem ediliyor mu?

— Mukavemetçiler arasındayken ölüm sizi bulmuyor dedi. Devrim koruyor. Ben Paristeyken korktum. Ve orava gelmeyisiminin sebebi de budur. Bakın. Ben Barka'nın basına gelenlere. Ülkenizde hiç kimse güvenlik altında değildir.

(1) Amilcar Cabral, Gine Kurtuluş Cephesi başkanıdır.

TÜRK SOLU : Haftalık Gazete — Sahibi : Şerif Tekben — Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Bora Gözen — İdare Yeri, Yazışma ve Abone Adresi : Babıâli Cad. No. 29 İstanbul, Telefon : 27 39 61 — Ankara Temsilciliği : Ahmet Say, Yüksel Caddesi Bayındır Sokak No. 43/A — Dizgi Tertip : ÖZ—GÖR Matbaası, Basıldığı Yer : Talât Matbaası

İstanbul Dağıtımı : Fuat Büte, Ankara Caddesi No. 34, Tel : 27 89 49 — Anadolu Dağıtımı : GA - ME - DA — Yıllık Abonesi : Yurt içi 40 TL., Avrupa uçak : 80 TL., Amerika uçak : 170 TL., — İlân : Santimi 20 TL., Yayın İlânları yüzde elli (% 50) indirimlidir.